

Základná škola s materskou školou Brehy

MOTTO: „*Učiť sa dá slovom, vychovávať príkladom*“

J.A.Komenský

Školský vzdelávací program pre primárne vzdelávanie ISCED 1
Školský vzdelávací program pre nižšie sekundárne vzdelávanie ISCED 2

Kontakt:

Základná škola s materskou školou
Brehy 422
968 01 Brehy

Web:

www.zsbrehy.edupage.org

e-mail:

zsmsbrehy@gmail.com

Telefón:

045 6857325

PaedDr. Petra Belanová
riaditeľka školy

Platnosť/Revidovanie	Dátum	Zaznamenanie zmien, inovácie, úpravy a pod.
Platnosť iŠkVP	05.09.2015	Vypracovaný celý iŠkVP
Revidovanie	02.09.2016	Doplnené iUO pre 3. a 7. ročník, aktualizovaný učebný plán pre 1. a 2. stupeň
Revidovanie	01.08.2017	Zmena riaditeľky školy
Revidovanie	01.09.2017	Doplnené iUO pre 3. a 7. ročník, aktualizovaný učebný plán pre 1. a 2. stupeň
Revidovanie	03.09.2018	Doplnené iUO pre 4. a 8. ročník, aktualizovaný učebný plán pre 1. a 2. stupeň
Revidovanie	02.09.2019	Aktualizovanie učebného plánu pre 1. a 2.stupeň
Revidovanie	02.09.2020	Aktualizovanie učebného plánu pre 1. a 2.stupeň
Revidovanie	02.09.2021	Upravené Rámcové učebné plány-pilotné overovanie cez ŠPU
Revidovanie	05.09.2022	Aktualizovanie učebného plánu pre 1. a 2.stupeň-1.-3. cyklus; zmena adresy školy; zmena zástupkyne riaditeľky školy; aktualizované pedagogické stratégie školy; aktualizácia prierezových tém,Absolventské záverečné práce žiakov 9.ročníka; Aktualizácia časti Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania.
Revidovanie	04.09.2023	Aktualizovanie učebného plánu pre 1. – 3. cyklus-experimentálne overovanie ŠVP;aktualizované ciele vzdelávania; zameranie školy a stupeň vzdelania; profil absolventa základného vzdelávania; Vymedzenie gramotností a ich gradačná postupnosť; Prierezové gramotnosti.. Aktualizácia časti Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania.

Školský vzdelávací program je základným dokumentom školy, podľa ktorého sa uskutočňuje výchova a vzdelávanie v škole na základe zákona NR SR č. 245/2008 Z.z. školský zákon. ŠkVP vydáva riaditeľka školy po prerokovaní v pedagogickej rade školy a v rade školy. Zriaďovateľ si môže vyžiadať od riaditeľky školy školský vzdelávací program na schválenie.

ÚVODNÉ IDENTIFIKAČNÉ ÚDAJE

Vzdelávací program pre primárne vzdelávanie

Názov	Primárne vzdelávanie so zameraním na regionálnu výchovu, cudzie jazyky, komunikačné zručnosti a čitateľskú gramotnosť a na využívanie informačno-komunikačných technológií.
Stupeň vzdelania	ISCED 1
Dĺžka štúdia	4 ROKY
Forma štúdia	DENNÁ
Vyučovací jazyk	SLOVENSKÝ
Druh školy	ŠTÁTNA
Dátum schválenia	27.08.2017
Začiatok platnosti	01.09.2017

Vzdelávací program pre nižšie stredné vzdelávanie

Názov	Nižšie stredné vzdelávanie so zameraním na cudzie jazyky, komunikačné zručnosti a čitateľskú gramotnosť a na využívanie informačno-komunikačných technológií.
Stupeň vzdelania	ISCED 2
Dĺžka štúdia	5 ROKOV
Forma štúdia	DENNÁ
Vyučovací jazyk	SLOVENSKÝ
Druh školy	ŠTÁTNA
Dátum schválenia	27.08.2017
Začiatok platnosti	01.09.2017

PREDKLADATEĽ

Názov školy	Základná škola s materskou školou
Adresa	Brehy 422, 968 01
IČO	37888544
Riaditeľka školy	PaedDr. Petra Belanová
Zástupkyňa riaditeľky školy	Mgr. Tímea Forgáčová
Kontakty	zsmsbrehy@gmail.com, www.zsbrehy.edupage.org 045 6857325

ZRIAĐOVATEĽ

Názov	Obec Brehy
Adresa	č. 117, 968 01 Brehy
Kontakty	www.brehy.sk , brehy@brehy.sk Tel.: / Fax: 045/6857008 Mobil: 0905202148

OBSAH

I. Charakteristika školského vzdelávacieho programu	6
1. Ciele výchovy a vzdelávania	6
1.1 Hodnoty školy a vymedzenie cieľov	7
1.1.1 Edukačný proces a klíma školy	8
1.1.2 Materiálno-technické vybavenie školy	9
1.1.3 Propagácia školy	9
1.1.4 Starostlivosť o zamestnancov	9
1.1.5 Spolupracujúci trojuholník učiteľ – rodič – žiak	9
2. Poslanie školy vo výchove a vzdelávaní	10
2.1 Profilácia výchovy a vzdelávania našej školy	10
3. Zameranie školy a stupeň vzdelania	11
3.1 SWOT analýza	14
4. Profil absolventa a úroveň SK a EU kvalifikačného rámca	15
4.1 Profil absolventa základného vzdelávania	16
5. Pedagogické stratégie realizujúce sa vo výchovno-vzdelávacom procese	17
6. Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a žiakov s podpornými opatreniami v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania	20
6.1 Legislatívne východiská	20
6.2 Školský podporný tím	22
6.3 Žiaci so ŠVVP	24
6.4 Školská stratégia znižovania školského neúspechu a podporné opatrenia pre žiakov v závislosti od výchovno-vzdelávacích potrieb žiakov	27
6.5 Systém podpory pre žiakov ZŠ s MŠ Brehy	27
7. Vymedzenie gramotností a ich gradačná postupnosť	52
8. Prierezové gramotnosti	67
8. 1 Vizuálna a čitateľská gramotnosť	67
8. 2 Digitálna gramotnosť	68
8. 3 Finančná gramotnosť	68
8. 4 Občianska gramotnosť	69
8. 5 Mediálna gramotnosť	69
8. 6 Interkultúrna gramotnosť	70
8. 7 Environmentálna gramotnosť	71
8. 8 Sociálna a emocionálna gramotnosť	72
9. Absolventská záverečná práca žiakov 9.ročníka	74

II. Všeobecná charakteristika školy.....	77
1. Veľkosť školy.....	77
2. Charakteristika žiakov.....	77
3 Organizácia prijímacieho konania.....	77
4. Spolupráca s rodičmi a inými subjektmi.....	78
III. Školský učebný plán.....	80
IV. Učebné osnovy.....	83
Prílohy.....	84

I. Charakteristika školského vzdelávacieho programu

1. Ciele výchovy a vzdelávania

Cieľom výchovy a vzdelávania je, aby žiak získal potrebné vedomosti a zručnosti, aby ich vedel vždy správne použiť, bol komunikatívny, flexibilný, tvorivý, aby vedel vyhľadávať informácie, prezentovať svoju prácu, plynule komunikovať v cudzom jazyku, a aby vedel vo svojej práci využívať IKT. Nesmieme zabúdať ani na vedomosti a spôsobilosti. Keď chceme, aby žiak bol komunikatívny, musí vedieť, o čom má komunikovať, ak má vyhľadávať informácie, musí vedieť, aké informácie má hľadať, ako ich triediť, zaradiť do systému.

V kontexte predchádzajúceho je dôležité budovať u žiakov pocit spolupatričnosti k svojmu rodisku, regiónu, zachovávanie tradícií a folklóru. Dôraz kladieme na samostatnosť a zodpovednosť za svoje učenie.

Cieľom základného vzdelávania je poskytnúť žiakom bohaté možnosti skúmania ich najbližšieho kultúrneho a prírodného prostredia tak, aby sa rozvíjala ich predstavivosť, tvorivosť a záujem skúmať okolie, umožniť žiakom spoznávať svoje vlastné schopnosti a osvojiť si základy spôsobilosti učiť sa a spoznávať seba samého, podporovať poznávací procesy a spôsobilosti žiakov kriticky a tvorivo myslieť prostredníctvom vlastnej poznávacej skúsenosti a aktívnym riešením problémov, rozvíjať spôsobilosť dorozumieť sa, hodnotiť a konať na základe sebariadenia a sebareflexie, podporovať rozvoj intrapersonálnych a interpersonálnych spôsobilostí (schopností, ktoré žiak získava za účelom aktívneho zapojenia sa do spoločnosti založenej na vedomostiach s jasným zmyslom pre vlastnú identitu a smer života, sebazdokonaľovania a zvyšovania výkonnosti, racionálneho a samostatného vzdelávania a učenia sa počas celého života, aktualizovania a udržiavania potrebnej základnej úrovne zručností, od žiaka sa vyžaduje regulovať správanie, prehodnocovať základné zručnosti, utvárať svoju osobnosť, zapájať sa do medziludských vzťahov, pracovať v tíme, preberať zodpovednosť sám za seba a za prácu iných, schopnosť starať sa o svoje zdravie a životné prostredie, rešpektovať všeludské etické hodnoty, uznávať ľudské práva a slobody), účinne spolupracovať, rozvíjať si sociálnu vnímavosť a citlivosť k spolužiakom, učiteľom, rodičom, viesť žiakov k tolerancii a k akceptovaniu iných ľudí, naučiť žiakov uplatňovať svoje práva a súčasne si plniť povinnosti, niesť zodpovednosť za svoje zdravie a aktívne ho chrániť a upevňovať. Žiaci majú nadobudnúť primerane veku rozvinuté kľúčové kompetencie, majú záujem o celoživotné vzdelávanie sa, záujem o potrebu zmysluplnej aktivity a tvorivosti. Očakávame od žiaka, aby si osvojil základ všeobecného vzdelania poskytovaného školou, aby mal záujem a potrebu učiť sa aj mimo školy, osvojil si a využíval efektívne stratégie učenia sa,

nadobudol primeranú úroveň komunikačných spôsobilostí a spolupráce, mal rešpekt k druhým, aby získal rozvinutú všestrannú a funkčnú gramotnosť v súlade s požiadavkami spoločnosti, vedel ju uplatniť v každodennom osobnom a spoločenskom živote a pri napĺňaní svojich osobných, vzdelávacích, kultúrnych a sociálnych potrieb, aby mal vybudovaný základný hodnotovo-kultúrny rámec svojej osobnosti, ktorý ho orientuje a sprevádza pri plánovaní a dosahovaní individuálnych životných cieľov, ako aj pri participácii na širších spoločenských, kultúrnych a globálnych aktivitách, aby získal reálne vedomie o vlastnom osobnostnom potenciáli pre svoj ďalší vzdelávací rast a celostný rozvoj.

Koncepčný zámer školy:

Koncepcia školy je vypracovaná na základe analýzy súčasného stavu. Vychádza aj zo sociálnej, spoločenskej, demografickej a ekonomickej SWOT analýzy školy.

1.1 Hodnoty školy a vymedzenie cieľov

Hlavným cieľom je vybudovať modernú školu, založenú na ľudskom a demokratickom prístupe k žiakom, rodičom, pedagógom. Vo vzdelávaní klásť dôraz na samotnú aktivitu žiaka a na jeho ochotu prevziať za svoje učenie zodpovednosť. Prehlbovať výchovno-vzdelávací proces tak, aby v ňom nebol stres, ale aby medzi všetkými zúčastnenými vládli dobré vzťahy, tolerancia, znášanlivosť, pozitívne myslenie, vzájomná úcta a spolupráca.

Pokladáme za dôležité, aby sa žiaci naučili s informáciami pracovať, vyhľadávať ich, triediť a hodnotiť. Aby sa nekládol dôraz len na vedomosti, ale aj na proces spoznávania, rozvíjania myslenia, pamäti a učenia sa žiakov a rozvíjali sa ich kľúčové kompetencie. Pre úspech v práci, ale aj v živote je dôležitá schopnosť jednotlivca dobre spolupracovať a komunikovať s inými ľuďmi. Škola skôr naučí vedomosti a zručnosti - profesijné kompetencie (ľahšie sa rozvíjajú, merajú, ale aj rýchlejšie sa mínajú) ako schopnosti a postoje jednotlivca, jeho pripravenosť pre kvalitu života - kľúčové kompetencie (čo sa ťažšie rozvíja i meria, ale sú trvácnejšie), preto sa kľúčové kompetencie dostávajú do centra pozornosti všetkých, ktorí chcú prispôbiť vzdelávací systém (nielen) potrebám trhu práce.

Osvojovanie a zdokonaľovanie kľúčových kompetencií sa považuje za celoživotný proces učenia sa, a to nielen v škole, zamestnaní, ale aj v rodine, v kultúrnom a spoločenskom živote. Základy kľúčových kompetencií by mali byť osvojené do ukončenia povinnej školskej dochádzky a mali by byť východiskom pre ďalšie vzdelávanie ako súčasť celoživotného učenia sa. Tieto zmeny nepotrebujú dodatočné finančné zdroje, ale vyžadujú zmenu filozofie a

myslenia ľudí, ktorí sa podieľajú na výchovno-vzdelávacom procese. Spoločne vytvorená vízia a misia školy:

Vízia školy: Spoločne tvoríme piliere školy budúcnosti.

Misia školy: Sme škola, ktorá vytvára bezpečné a harmonické prostredie. Posilňujeme vzájomný rešpekt, spoluprácu, otvorenú komunikáciu, zodpovednosť a jedinečnosť osobnosti každého žiaka. Podporujeme zdravý životný štýl a učením cez zážitky rozvíjame kritické myslenie, vedomosti a zručnosti žiakov. Vytvárame možnosti pre zmysluplné spoločné trávenie voľného času žiakov i učiteľov, rodičov i komunity.

Koncepcný zámer rozvoja školy formulujeme do piatich hlavných cieľov :

- 1. Neustále skvalitňovať edukačný proces a celkovú klímu školy zameranú na kooperáciu a učenie**
- 2. Zlepšiť materiálno-technické vybavenie školy**
- 3. Skvalitňovať propagáciu školy**
- 4. Zlepšiť starostlivosť o zamestnancov**
- 5. Rozvíjať spolupracujúci trojuholník učiteľ – rodič – žiak**

Každý z uvedených cieľov je rovnako dôležitý pre existenciu školy a zvyšovanie jej kvality.

1.1.1 Edukačný proces a klíma školy

Kvalitu edukačného procesu považujeme za hlavnú podmienku, ktorú by mala spĺňať kvalitná škola. Nastolený trend rozvoja kľúčových kompetencií namiesto encyklopedických vedomostí je plne podporovaný vzdelávaním s daltonskými prvkami, blokovým, rovesníckym a outdoorovým vyučovaním, vzdelávaním s podporou moderných technológií, projektovým vyučovaním a rozvíjaním komunikačných zručností žiakov v cudzích jazykoch. Naša škola neustále pracuje na tom, aby bola kvalitnou školou. Samozrejme, takéto vyučovanie vyžaduje aj neustále vzdelávanie učiteľov a ich vzájomnú spoluprácu.

V súčasnosti sa v škole realizuje kvalitné vzdelávanie anglického jazyka od prvého ročníka. Rozšírené vyučovanie cudzieho jazyka poskytujeme i na druhom stupni. Od siedmeho ročníka voliteľné vyučovanie nemeckého a od septembra 2022 i francúzskeho jazyka. Špecifikom v našej škole je tiež predmet regionálna výchova v prvom ročníku. Prioritu v dnešnej dobe vidíme v rozvoji čitateľskej gramotnosti, finančnej gramotnosti a praktickom využívaní aplikačných úloh. Spoločným prvkom pre materskú školu a základnú školu je vyučovanie prvkov environmentálnej výchovy.

1.1.2 Materiálno-technické vybavenie školy

Zariadenie tried a školy má byť otvorené a žiakom prístupné tak, aby mali vždy všetko potrebné k dispozícii. Získať finančné prostriedky na vybavenie školy formou projektov, sponzorských príspevkov alebo sponzorsky vykonaných prác. Získať finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov EÚ na zabezpečenie nákupu a modernizácie učebných pomôcok. V spolupráci so združením rodičov realizovať aktivity tak, aby boli zdrojom ďalších finančných príjmov pre školu.

1.1.3 Propagácia školy

Žiadna škola, ktorá sa snaží získať si žiakov, by nemala zabúdať na propagáciu svojich aktivít a to vo všetkých prístupných médiách. Spôsob propagácie školy je potrebné zlepšiť aj v čase pred zápisom a poskytnúť rodičom všetky dôležité informácie vedúce k rozhodnutiu zapísať svoje dieťa práve na túto školu. Budovanie imidžu školy je potrebné podporiť množstvom aktivít smerujúcich k miestnej i širšej komunite.

1.1.4 Starostlivosť o zamestnancov

Každá moderná organizácia si dnes uvedomuje, že ľudské zdroje sú základom jej úspešného fungovania. Nestačí však len nájsť tých správnych ľudí a zapojiť ich do pracovného procesu. Na to, aby bol ľudský potenciál využívaný efektívne, musí byť práca s ľudskými zdrojmi oveľa komplexnejšia. Preto za jeden z hlavných cieľov považujeme aj starostlivosť o zamestnancov, ich profesionálny rozvoj aj ocenenie.

1.1.5 Spolupracujúci trojuholník učiteľ – rodič – žiak

Ak má byť vzdelávanie a výchova úspešné, všetci jeho účastníci - učiteľ – rodič – žiak, musia k nemu pristupovať aktívne a za vzájomnej spolupráce. Učitelia a rodičia by mali byť vzájomne sa podporujúci partneri, ktorí majú jeden spoločný cieľ. K tomu je potrebné zabezpečiť aj primerané informovanie rodičov o spôsobe vyučovania a efektívnu komunikáciu s nimi.

Každý z týchto cieľov je rozpracovaný v ďalších školských dokumentoch na čiastkové ciele, ktoré konkrétnejšie určujú koncepciu a stratégiu smerovania školy.

2. Poslanie školy vo výchove a vzdelávaní

Hlavné úlohy školy

- vychádzajú zo zákona NR SR č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zabezpečuje kvalitnú výchovno – vzdelávaciu a inú odbornú pedagogickú činnosť,
- zabezpečuje výchovu a vzdelávanie prostredníctvom školského vzdelávacieho programu,
- zabezpečuje vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) a žiakov s podpornými opatreniami (1. a 2. stupeň podpory) v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania
- zabezpečuje pre deti, ktoré plnia povinnú školskú dochádzku na základnej škole, nenáročnú záujmovú činnosť podľa školského výchovného programu školského zariadenia (ŠKD) zameranú na ich prípravu na vyučovanie a na uspokojovanie a rozvíjanie ich záujmov v čase mimo vyučovania,
- vytvára zamestnancom, deťom a žiakom potrebné materiálne podmienky,
- zostavuje návrh rozpočtu a zabezpečuje hospodárne a efektívne využívanie pridelených prostriedkov,
- zabezpečuje plnenie úloh na úseku školského stravovania,
- Správou o výchovno-vzdelávacej činnosti informuje verejnosť a Radu školy,
- zabezpečuje plnenie úloh na úseku PO, CO a BOZP podľa platných predpisov (zazmluvnený technik),
- zabezpečuje registratúrnu činnosť,
- sleduje dodržiavanie platných predpisov.

2.1 Profilácia výchovy a vzdelávania našej školy

Základná filozofia a poslanie našej školy vyplýva z našej **profilácie**, a to:

- Poskytujeme všeobecné vzdelávanie pre žiakov vo veku 6-16 rokov z našej obce a okolitých obcí.
- Podnecujeme záujem žiakov o svoju školu.
- Rešpektujeme individualitu žiaka a vštepujeme mu trvalé hodnoty, aby bol schopný kriticky a tvorivo myslieť, adekvátne a účinne riešiť problémy.
- Povzbudzujeme žiaka v samostatnom získavaní informácií z rôznych zdrojov. Chceme, aby si žiaci osvojili také vedomosti a zručnosti, ktoré môžu dobre uplatniť v živote,

menej encyklopedických poznatkov a viac sa zamerať na vedomosti a zručnosti využiteľné v praxi.

- Pripravujeme absolventov našej školy na štúdium na stredných školách tak, aby mali dobré základy funkčnej gramotnosti a jazykovej schopnosti. Ďalej pripravujeme žiakov schopných kooperovať a pracovať v tíme, schopných sebahodnotenia a sebamotivácie k celoživotnému vzdelávaniu.
- Staráme sa o fyzické zdravie a o telesný a pohybový rozvoj žiakov.
- Venujeme sa žiakom so ŠVVP a zapájame ich do riadneho vyučovacieho procesu v súlade s princípmi debarierizácie a desegregácie.
- Podporujeme nadaných žiakov a vytvárame im vyhovujúce podmienky na rozvoj ich talentu.
- Zachovávame výchovno-vzdelávací proces v zmysle humanizmu a demokracie. Dodržiavame ľudské práva a práva dieťaťa. Netolerujeme prejavy diskriminácie a rasizmu.
- Využívame školský pozemok na techniku, svet práce a pracovné vyučovanie. Školský areál, umiestnenie školy a postavenie v regióne využívame na outdoorové a zážitkové vyučovanie.
- Naďalej podporujeme širokú ponuku krúžkov.
- Aktívne spolupracujeme s radou školy, rodičovskou radou, rodičmi a s verejnosťou.
- Sledujeme aktuálne projekty týkajúce sa základných škôl a dôsledne sa do nich zapájame.
- Do vyučovania zavádzame efektívne metódy, ako je skupinové a projektové vyučovanie, ktorými vedieme žiakov k tímovej práci, k vzájomnej pomoci, súdržnosti a tolerancii.
- Vnášame do vyučovania prvky environmentálnej výchovy, ekológie a ochrany životného prostredia a prírody, uplatňujeme prvky výchovy k manželstvu a rodičovstvu. Na všetkých predmetoch a triednických hodinách sa naďalej venujeme protidrogovej tematike a prierezovým témam.

3. Zameranie školy a stupeň vzdelania

Naším zámerom je:

- vytvárať príjemnú klímu školy a atmosféru v triedach, ktorá výrazne ovplyvňuje výchovno-vzdelávacie výsledky žiakov v spolupráci so žiakmi, s učiteľmi, s rodičmi, so zriaďovateľom a ostatnými inštitúciami,
- aktívna spoluúčasť na podujatiach organizovaných obcou,

- spolupracovať s CPP v Žarnovici, OZ v Brehoch,
- aktívne zapájať rodičov do realizácie niektorých podujatí školy,
- využívať netradičné a alternatívne metódy a formy práce v edukačnom procese, realizovať blokové, rovesnícke, outdoorové vyučovanie,
- obohacovať výchovu a vzdelávanie o prvky ľudových zvykov a tradícií,
- prezentovať činnosť a úspechy školy na verejnosti a v rôznych masovokomunikačných prostriedkoch,
- posilňovať záujem pedagogických zamestnancov o zvyšovanie profesijnej a odbornej úrovne,
- vytvárať rovnosť príležitostí vo výchove a vzdelávaní pre všetkých žiakov.

Základné vzdelávanie má deväť ročníkov. Vnútoraná štruktúra kurikula základného vzdelávania reflektuje potrebnú rôznorodosť vzdelávacích ciest žiakov a je usporiadaná do troch po sebe idúcich a na seba nadväzujúcich vzdelávacích cyklov. Prvý cyklus tvorí 1. až 3.ročník, druhý cyklus tvorí 4. až 5.ročník a tretí cyklus tvorí 6. až 9.ročník. Vzdelávacie štandardy jednotlivých cyklov určujú obsah vzdelávania a očakávané učebné výstupy na ich konci. Prvý a druhý cyklus spolu predstavuje prvý stupeň a očakávané učebné výstupy na ich konci. Prvý a druhý cyklus spolu predstavuje prvý stupeň základnej školy a tretí cyklus predstavuje druhý stupeň. Dĺžka trvania prvého stupňa základného vzdelávania podľa tohto vzdelávacieho programu je päť (5) rokov. Dĺžka trvania druhého stupňa základného vzdelávania podľa tohto vzdelávacieho programu je štyri (4) roky.

Prvý cyklus (1.- 3.ročník ZŠ)

Úlohou prvého cyklu je, aby žiak získal vzťah k učeniu sa, vytvoril si pracovné návyky a pracovný režim, aktívne sa zapájal do práce, využíval kreativitu pre zlepšovanie svojich myšlienok. Žiakom vytvára učiteľ bezpečné prostredie a podporu: „Ty mi pomôžeš.“ Vyučovanie ťažiskovo zabezpečuje učiteľ s aprobáciou na primárne vzdelávanie.

Druhý cyklus (4.- 5.ročník ZŠ)

Úlohou druhého cyklu je, aby žiak dokázal bezpečne a jasne komunikovať svoje pocity, potreby a hranice, vyjadroval pre ne pochopenie u seba aj u iných a reflektoval svoje konanie a postoje. Zámerom súčasne je, aby žiak rozlišoval medzi faktami, domnienkami a hodnoteniami, a aby nadobudol väčšiu samostatnosť v učení a prevzal časť zodpovednosti za svoje učenie, uvedomil si, čo je oblasťou jeho záujmu a čomu by sa chcel hlbšie venovať. Žiak si vytvára vzťahy s rovesníkmi a učí sa spoločne s nimi riešiť úlohy a výzvy: „Ja to dokážem, som schopný vstúpiť do spolupráce.“ Vyučovanie zabezpečujú spoločne a vyvážené učiteľia

s aprobáciou na primárne vzdelávanie a učitelia so špecializáciou na konkrétnu vzdelávaciu oblasť alebo vyučovací predmet.

Tretí cyklus (6. – 9. ročník ZŠ)

Úlohou tretieho cyklu je, aby žiak okrem rozvinutia všetkých gramotností dostal priestor aj na hlbší rozvoj v oblastiach svojho záujmu a vytvoril si tak predstavu o svojej profesijnej budúcnosti. V tomto kontexte cieľom je, aby vyjadroval záujem a bol motivovaný k samostatnej práci, pýtal si spätnú väzbu a pravidelne využíval kreatívny proces, analýzu, vyhodnocovanie a overovanie informácií pri učení sa. Tretí cyklus charakterizuje nadobúdanie celospoločenskej a environmentálnej zodpovednosti: „My to dokážeme.“ Vyučovanie zabezpečujú ťažiskovo učitelia so špecializáciou na konkrétnu vzdelávaciu oblasť alebo vyučovací predmet.

Školy si vytvárajú školský vzdelávací program pre tie cykly, v ktorých sa vzdelávajú žiaci v ich škole.

Výchovu a vzdelávanie sa v základnej škole organizuje dennou formou štúdia.

Denná forma štúdia sa môže uskutočňovať aj ako dištančná:

a) v celom rozsahu vzdelávania pre žiakov, ktorí plnia povinnú školskú dochádzku individuálnym vzdelávaním preto, že ich zdravotný stav neumožňuje účasť na vzdelávaní v škole alebo preto, že boli vzatí do väzby alebo sú vo výkone trestu odňatia slobody,

b) v rozsahu podľa odporúčania zariadenia poradenstva a prevencie pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, ktorí sú vzdelávaní podľa individuálneho vzdelávacieho programu, vrátane žiakov so všeobecným intelektovým nadaním,

c) v rozsahu podľa rozhodnutia riaditeľa školy pre žiakov, ktorí plnia povinnú školskú dochádzku podľa individuálneho učebného plánu,

d) v rozsahu podľa rozhodnutia ministra školstva, vedy, výskumu a športu v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu pre všetkých žiakov,

e) v nevyhnutne potrebnom rozsahu, najviac však jeden mesiac:

- zo závažných organizačných dôvodov,

- z technických dôvodov (napr. havária v budove školy, rekonštrukcia budovy školy),

- z hygienicko-epidemiologických dôvodov, na základe nariadeného opatrenia

príslušného regionálneho úradu verejného zdravotníctva alebo

- z iných dôvodov, ktoré môžu ohroziť bezpečnosť a zdravie detí a zamestnancov alebo môžu spôsobiť závažné škody na majetku.

Dištančné vzdelávanie je organizované bez priameho kontaktu učiteľa alebo odborného zamestnanca so žiakom, komunikáciou prostredníctvom dostupných komunikačných

prostriedkov, najmä prostriedkov založených na využívaní počítačových sietí. Charakteristika odboru vzdelávania, jeho dĺžka, formy výchovy a vzdelávania a vyučovací jazyk

Vyučovacím jazykom je slovenský jazyk – štátny jazyk Slovenskej republiky.

3.1 SWOT analýza

Silné stránky školy:

- kvalifikovanosť, tvorivosť, angažovanosť a ďalšie vzdelávanie pedagógov školy,
- odbornosť a etika vychovávateľov,
- estetizácia prostredia, rodinný typ školy,
- výchovno-vzdelávací proces zameraný na rozvoj osobnosti žiaka,
- školský vzdelávací program zameraný na vyučovanie cudzích jazykov od prvého ročníka ZŠ,
- informatickú a regionálnu výchovu,
- vyučovanie v blokoch, rovesnícke, outdoorové vyučovanie,
- centrálné zabezpečovanie školských potrieb pre žiakov,
- zapojenie do programov Zelená škola, Skutočne zdravá škola (environmentálne aktivity, zdravý životný štýl),
- moderná multimediálna učebňa, interaktívne tabule v každej triede, vybavená knižnica s čítárňou, muzikoterapeutická miestnosť,
- kvalitný školský podporný tím (školská psychologička, školská špeciálna pedagogička, výchovná poradkyňa a kariérová poradkyňa),
- výborná spolupráca s CPP v Žarnovici a s tým súvisiace rešpektovanie individuálnych výchovno-vzdelávacích potrieb všetkých žiakov,
- škola otvorená verejnosti.

Slabé stránky školy:

- v budúcnosti je potrebné ešte viac zvyšovať rozvíjanie kompetencií hodnotenia a sebahodnotenia žiakov na hodnotenie svojich výkonov,
- potrebné je využívanie moderných metód vzdelávania u všetkých vyučujúcich vo výchovno-vzdelávacom procese,
- efektívnejšie využívanie informačno-komunikačných technológií v niektorých predmetoch učiteľmi,
- úspechy žiakov na predmetových olympiádach a ostatných súťažiach,
- nedostatok priestorov na vytvorenie ďalších tried, učební,
- škola nemá telocvičňu.

Príležitosti:

- realizovať strategický cieľ- Premena tradičného vzdelávania na modernú výchovu a vzdelávanie s využitím kognitívno-komunikačného modelu výučby, s dôrazom na samotnú aktivitu žiaka a na jeho ochotu prevziať za svoje učenie zodpovednosť,
- získavanie ďalších finančných prostriedkov z fondov, projektov,
- získavanie mimorozpočtových finančných zdrojov pre školu,
- spolupráca a kooperácia medzi školami, vzájomná výmena skúseností,
- možnosť prenájmu priestorov školy na vzdelávacie a športové účely,
- v rámci školských vzdelávacích programov venovať aj naďalej pozornosť výučbe cudzích jazykov, informačných technológií a regionálnej výchove,
- vo väčšej miere využívať inovatívne metódy práce vo výchovno-vzdelávacom procese,
- zabezpečovať kvalitu školského stravovania,
- rozvíjať podporné výchovno-vzdelávacie projekty školy a školského zariadenia v spolupráci s obcou a ďalšími inštitúciami,
- zabezpečovať ďalšie vzdelávanie pedagogických a nepedagogických zamestnancov školy.

Riziká:

- zvyšovanie administratívnych činností,
- nedostatočné finančné zdroje pre školstvo,
- nestále legislatívne prostredie.

4. Profil absolventa a úroveň SK a EU kvalifikačného rámca

Každá kľúčová kompetencia je rozpracovaná v učebných osnovách konkrétnych predmetov formulovaním výkonových štandardov (čo má žiak v konkrétnom predmete vedieť). Na to, aby došlo k efektívnemu osvojovaniu si kľúčových kompetencií, je potrebná najmä zásadná zmena obsahu a spôsobu vyučovania, vyučovacích metód a stratégií smerom k interaktívnemu, zážitkovému učeniu, ktoré je založené na skúsenosti a zároveň je prepojené so životom. K osvojovaniu uvedeného smeruje každodenná činnosť školy, celý vyučovací proces.

Základné vzdelanie sa formálne člení na primárne vzdelanie a nižšie stredné vzdelanie. Úspešným absolvovaním 2.cyklu základného vzdelávania získa žiak primárne vzdelanie (ISCED 1) a úroveň 1 Slovenského kvalifikačného rámca/Európskeho kvalifikačného rámca

(SKKR/EKR: 1). Úspešným absolvovaním 3.cyklu základného vzdelávania získa žiak nižšie stredné vzdelanie (ISCED 2) a úroveň 2 Slovenského kvalifikačného rámca/Európskeho kvalifikačného rámca (SKKR /EKR: 2).

4.1 Profil absolventa základného vzdelávania

Žiak má byť po absolvovaní základného vzdelávania spôsobilý:

- vyjadrovať a interpretovať pojmy a vzťahy medzi nimi, myšlienky, pocity a potreby, fakty a názory ústnou a písomnou formou v slovenskom a v materinskom jazyku (ak je odlišný od slovenského jazyka) v rôznorodých situáciách a príležitostiach;
- komunikovať v aspoň jednom cudzom jazyku na požadovanej úrovni;
- používať a hodnotiť texty rôznej povahy za účelom ich využitia pri ďalšom učení sa a vo vyhodnocovaní informácií v rôznych životných situáciách,
- rozvíjať a používať matematické a logické myslenie, princípy a postupy na riešenie rôznych problémov v každodennom živote a v ďalšom štúdiu a na argumentáciu svojich myšlienok,
- zodpovedne a bezpečne využívať digitálne technológie a médiá na vzdelávanie, komunikáciu a vnímať ich prínos k inováciám, uvedomovať si príležitosti aj riziká, ktoré predstavujú,
- vysvetliť prírodné javy, spoločenské a historické udalosti pomocou základných vedomostí, metód vedeckého bádania a odvodiť závery podložené dôkazmi,
- používať technické nástroje a prístroje na realizáciu návrhov a inovácií, overenie hypotéz a na prijatie rozhodnutia alebo záveru s využitím technológií,
- zúčastňovať sa na občianskom a sociálnom živote na základe poznania aktuálneho diania, historických súvislostí, spoločenských, kultúrnych a náboženských špecifik,
- aktívne pristupovať k riešeniu problémov a prijímať rozhodnutia na základe poznatkov, zručností a hodnôt z oblastí prírodných, spoločenských, humanitných vied a umenia,
- vnímať a využívať rôzne druhy umenia ako spôsob vyjadrenia a chápať miestne, regionálne, národné, európske a globálne prejavy kultúry,
- konať vedome v súlade s poznatkami o zdravom životnom štýle a jeho dopade na fyzické a duševné zdravie,
- robiť informované rozhodnutia o ďalšom vzdelávaní a životnej budúcnosti vrátane profesijného smerovania, poznať a prijímať svoj potenciál aj limity,
- spolupracovať s ostatnými ľuďmi, byť solidárny a preferovať konsenzuálne riešenia v konfliktných situáciách,
- využívať kreatívny proces, analýzu, vyhodnocovanie a overovanie informácií pri učení sa, identifikovať a skúmať komplexné problémy,
- používať kritické myslenie založené na poznatkoch a etických hodnotách,

- konať v súlade s hodnotami smerujúcimi k ochrane životného prostredia a udržateľného života,
- konať na základe poznania spoločenských a právnych noriem, ľudských práv, toleranciou rozmanitosti a v súlade s demokratickou kultúrou spoločnosti.

5. Pedagogické stratégie realizujúce sa vo výchovno-vzdelávacom procese

Pedagogické stratégie vyučovania v našej škole určujú metódy a formy práce učiteľov, ktorých logické usporiadanie, premyslený výber a kombinovanie je prostriedkom motivácie žiakov na vyučovaní a učení sa. Sú prostriedkom na to, aby sme dosiahli ciele, ktoré sme si vytýčili a tiež pomáhajú rozvíjať kľúčové kompetencie žiakov.

<p><u>Kompetencie k učeniu:</u> - viesť žiakov k zodpovednosti za svoje vzdelávanie, umožniť žiakom osvojiť si stratégiu učenia a motivovať ich k celoživotnému vzdelávaniu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Na praktických príkladoch vysvetľujeme zmysel a cieľ učenia, posilňujeme pozitívny vzťah k učeniu. • Podporujeme samostatnosť a tvorivosť. • Učíme žiakov plánovať, organizovať a vyhodnocovať svoju činnosť. • Vo vyučovaní zreteľne rozlišujeme základné a rozširujúce učivo. • Učíme žiakov vyhľadávať, spracovávať a používať potrebné informácie v literatúre a na internete. • V niektorých vyučovacích predmetoch podporujeme používanie cudzieho jazyka a výpočtovej techniky. • Umožňujeme žiakovi pozorovať a experimentovať, porovnávať výsledky a vyvodzovať závery. • Na začiatku VH žiakov oboznámime s cieľom VH , na konci VH zhodnotíme jeho dosiahnutie. • Uplatňujeme individuálny prístup k učeniu. • Motivujeme k učeniu, snažíme sa cielene vytvárať také situácie , v ktorých má žiak radosť z učenia. • Pri hodnotení používame prvky pozitívnej motivácie. • Učíme trpezlivosti, povzbudzujeme. • Ideme príkladom- neustále si ďalším vzdelávaním rozširujeme svoj pedagogický obzor.
--	--

<p><u>Kompetencie k riešeniu problémov:</u> - Podnecovať žiakov k tvorivému mysleniu, logickému uvažovaniu a k riešeniu problémov.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Učíme žiakov nebáť sa problémov.
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Vytvárame praktické problémové úlohy, ktoré so žiakmi riešime. • Na modelových príkladoch naučíme žiakov algoritmus riešenia problému. • Podporujeme samostatnosť, tvorivosť a logické myslenie. • Podporujeme tímovú spoluprácu pri riešení problému. • Podporujeme využívanie modernej techniky pri riešení problémov. • Pri riešení problému učíme žiakov využívať metódu SWOT analýzy a Brainstormingu. • V rámci svojho predmetu učíme, ako sa dá niektorým problémom predchádzať. • V škole aj pri mimoškolských akciách monitorujeme, ako žiaci riešenie problému prakticky zvládajú. • Ideme príkladom- učíme sa sami lepšie, s rozumom a nadhľadom riešiť rôzne problémové situácie v škole.
<p><u>Komunikatívna kompetencia:</u> - viesť žiakov k otvorenej, všestrannej a účinnej komunikácii.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prioritne sa zameriame na rozvíjanie komunikačných schopností žiakov v materinskom jazyku, v cudzom jazyku, v informačných a komunikačných technológiách a v sociálnych vzťahoch. • Podporujeme rôzne formy komunikácie na medzinárodnej úrovni. • Netolerujeme agresívne, hrubé, vulgárne prejavy žiakov, zamestnancov a rodičov. • Podporujeme kritiku a sebakritiku. • Učíme žiakov publikovať a prezentovať svoje názory a myšlienky. • Podporujeme priateľskú komunikáciu medzi žiakmi rôznych tried. • Pripravujeme žiakov na zvládnutie komunikácie s inými ľuďmi v zložitejších a život ohrozujúcich situáciách. • Dôsledne vyžadujeme dodržiavanie pravidiel, stanovených v školskom poriadku a umožňujeme žiakom podieľať sa na zostavovaní týchto pravidiel. • Učíme žiakov počúvať druhých. • Ideme príkladom- profesionálnym prístupom ku komunikácii so žiakmi, rodičmi, zamestnancami školy, verejnosťou. Otvorene komunikujeme na kultúrnej úrovni, svoje názory opierame o logické argumenty, netolerujeme ohováranie a jednanie „poza chrbát“. Pozitívne svoju školu a učiteľskú profesiu prezentujeme na verejnosti.

Kompetencia sociálna a personálna:

- rozvíjať u žiakov schopnosť spolupracovať, pracovať v tíme, rešpektovať a hodnotiť vlastnú prácu a prácu iných.

- Minimalizujeme používanie frontálnej metódy vyučovania.
- Podporujeme skupinové a kooperatívne vyučovanie.
- Učíme žiakov pracovať v tíme, učíme ich vnímať vzájomné odlišnosti, ako podmienku efektívnosti práce.
- Rozvíjame schopnosť žiakov zastávať v tíme rôzne role.
- Učíme žiakov kriticky hodnotiť prácu tímu, svoju prácu v tíme, aj prácu iných.
- Podporujeme vzájomnú pomoc žiakov, vytvárame situácie, kedy sa žiaci vzájomne potrebujú.
- Podporujeme integráciu žiakov so špeciálnymi vzdelávacími potrebami.
- Netolerujeme prejavy rasizmu, netolerancie, xenofóbie a nacionalizmu.
- Priebežne monitorujeme sociálne vzťahy v triede.
- Dôsledne vyžadujeme dodržiavanie spoločne dohodnutých pravidiel správania, na ktorých formulácii sa žiaci podieľali.
- Ideme príkladom- podporujeme spoluprácu všetkých členov pedagogického zboru, spoluprácu pedagogických a nepedagogických zamestnancov. Rešpektujeme prácu, povinnosti a zodpovednosť ostatných. Nedelíme zbor si plnia na prvý a druhý stupeň. Uprednostňujeme oprávnené záujmy školy, žiakov a rodičov pred svojimi osobnými záujmami.

Kompetencie občianske:

- vychovávať žiakov ako slobodných občanov, ktorí si plnia svoje povinnosti, uplatňujú svoje práva a rešpektujú práva druhých, ako osobnosti zodpovedné za svoj život, svoje zdravie a svoje životné prostredie, ako ohľaduplné bytosti, schopné ochotne a účinne pomôcť v rôznych situáciách.

- Netolerujeme sociálne patologické prejavy správania, ako sú drogy, šikanovanie, kriminalita.
- Netolerujeme agresívne, hrubé, vulgárne a nezdvorilé prejavy správania žiakov, zamestnancov a rodičov.
- Netolerujeme nekamarátske správanie a odmietnutie požadovanej pomoci.
- Vedíme žiakov k sebaúcte a úcte k druhým.
- Na konkrétnych modelových príkladoch demonštrujeme pozitívne a negatívne modely správania ľudí.
- Zodpovedne využívame prostriedky výchovných opatrení.
- Problémy riešime vecne, rozumne, spravodlivo, vždy bez emócií a osobného zaujatia.

	<ul style="list-style-type: none"> • Zisťujeme príčinu nevhodného správania žiaka. • V hodnotení žiakov uplatňujeme prvky pozitívnej motivácie. • Sme vždy pripravení komukoľvek zo žiakov podať pomocnú ruku. • Ideme príkladom – rešpektujeme právne predpisy, vnútorné normy, plníme si príkladne svoje povinnosti, rešpektujeme osobnosť žiaka a jeho práva, budujeme priateľskú a otvorenú atmosféru v škole a v triede, správame sa k žiakom , ich rodičom a spolupracovníkom tak, ako chceme, aby sa oni správali k nám.
--	---

<p><u>Kompetencie pracovné:</u> - viesť žiakov k pozitívnemu vzťahu k práci, naučiť žiakov používať pri práci vhodné materiály, nástroje a technológie, naučiť žiakov chrániť si svoje zdravie pri práci, pomôcť žiakom pri voľbe ich budúceho povolania.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dobre urobenú prácu vždy pochválime. • Pri vyučovaní vytvárame podnetné a tvorivé pracovné prostredie. • Meníme pracovné podmienky, žiakov vedieme k prispôbeniu sa novým pracovným podmienkam. • Dôsledne žiakov vedieme k dodržiavaniu stanovených pravidiel , ochrane zdravia. • Rôznymi formami zoznamujeme žiakov s rôznymi profesiami, cielene objasňujeme predstavu žiakov o ich budúcom povolaní a voľbe vhodného štúdia. • Ideme príkladom – príkladne si plníme svoje pracovné povinnosti , dodržíme dané slovo, vážime si svoje povolanie, svoje povolanie a svoju školu pozitívne prezentujeme pred žiakmi, rodičmi a verejnosťou.
---	---

6. Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a žiakov s podpornými opatreniami v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania

6.1. Legislatívne východiská

Základné legislatívne východisko pri vzdelávaní žiakov so ŠVVP a žiakov s podpornými opatreniami, ktorým sa škola vo výchovno-vzdelávacom procese riadi, je zákon č.245/2008 Z. z. Zákon o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý definuje inkluzívne vzdelávanie, špeciálnu výchovno-vzdelávaciu

potrebu, princípy debarierizácie a desegregácie, ako aj stupne podpory a podporné opatrenia v súlade s Katalógom podporných opatrení.

§ 2

i) špeciálnou výchovno-vzdelávacou potrebou požiadavka určená diagnostikou v zariadeniach poradenstva a prevencie na poskytnutie podporného opatrenia vo výchove a vzdelávaní (ďalej len „podporné opatrenie“) dieťaťu alebo žiakovi podľa písmen j) až p) a dieťaťu alebo žiakovi, ktorého zdravotný stav, sociálne podmienky, jazykové schopnosti, nadanie, správanie, kognitívne schopnosti, motivácia, emocionalita, tvorivosť alebo zručnosti vyžadujú poskytnutie podporného opatrenia,

ag) inkluzívnym vzdelávaním je spoločná výchova a vzdelávanie žiakov uskutočňované na základe rovnosti príležitostí a rešpektovania ich výchovno-vzdelávacích potrieb a individuálnych osobitostí a podporujúce ich aktívne zapojenie do výchovno-vzdelávacích činností školy alebo školského zariadenia,

ah) segregáciou vo výchove a vzdelávaní konanie alebo opomenutie konania, ktoré je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania podľa osobitného predpisu a v dôsledku ktorého dochádza alebo by mohlo dôjsť k priestorovému, organizačnému, fyzickému alebo sociálnemu vylučovaniu alebo oddeľovaniu skupiny detí, žiakov, poslucháčov alebo účastníkov výchovy a vzdelávania bez dôvodu, ktorý vyplýva z tohto zákona,.

V šk. roku 2017/18 sme sa zapojili do výzvy „V ZŠ úspešnejší“ a získali sme nenávratný finančný príspevok z európskych fondov na projekt „Podpora inkluzívneho vzdelávania“. Od 1. 9. 2018 sme projekt začali realizovať. V rámci projektu sme vytvorili 3 nové pracovné miesta. Pracujú u nás dvaja pedagogickí asistenti a jeden školský špeciálny pedagóg. Od školského roku 2021/2022 pokračujeme v tomto projekte cez MPC/NIVAM s názvom „Pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov II“. V školskom roku 2023/2024 na NIVAM projekt POP II nadväzuje projekt POP III – Pomáhajúce profesie v edukácii detí a žiakov III. Okrem toho škola zamestnáva ďalších dvoch pedagogických asistentov pridelených školám Ministerstvom školstva. V práci so žiakmi so ŠVVP úzko spolupracujeme aj so zariadeniami poradenstva a prevencie - CPP Žarnovica.

Pri výchove a vzdelávaní žiakov so ŠVVP škola postupuje podľa Prílohy č.2 k Dodatku č.11, ktorý schválilo MŠVVaŠ SR dňa 18.7. 2022 ako súčasť Štátneho vzdelávacieho programu pre primárne a nižšie stredné vzdelávanie s účinnosťou od 1.9. 2022. Podľa svojich možností je škola povinná zabezpečiť:

- odborné personálne, materiálne, priestorové a organizačné podmienky zodpovedajúce individuálnym potrebám žiaka,
- vypracovanie individuálneho vzdelávacieho programu,
- uplatňovanie špecifických foriem komunikácie,
- vyučovanie za pomoci ďalšieho pedagogického alebo odborného zamestnanca, individuálne alebo skupinovo, prednostne v triede alebo aj mimo triedy, pričom obsah, formy a postup vyučovania sa konzultuje s príslušným učiteľom,
- možnosť flexibilne prispôbiť rozsah a štruktúru vyučovacej hodiny podľa aktuálneho stavu a potrieb žiaka,
- podmienky pre komplexný rozvoj osobnosti žiaka.

6.2. Školský podporný tím

V škole funguje aktívny **školský podporný tím**, zložený z pedagogických a odborných zamestnancov školy - školský špeciálny pedagóg, školský psychológ, výchovný poradca a kariérový poradca. Títo úzko spolupracujú s učiteľmi, pedagogickými asistentmi, rodičmi, vedením školy a v rámci multidisciplinárneho prístupu aj s externými odborníkmi (ÚPSVaR, polícia, sociálna kuratela, mimospádové poradenské zariadenia, detský lekár, centrá pre deti a rodiny...), ktorí sa podieľajú na odbornej starostlivosti o dieťa.

Školský špeciálny pedagóg podľa §21, ods. 3 zákona č. 138/2019 Z. z. Zákon o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov:

- vykonáva diagnostickú činnosť okrem diagnostickej činnosti na účel zaradenia dieťaťa alebo žiaka do triedy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami alebo do školy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a na účel vypracovania správy z odborného vyšetrenia,
- poskytuje odbornú pomoc a špeciálno-pedagogické poradenstvo deťom a žiakom v rámci špeciálnopedagogickej intervencie,
- poskytuje špeciálno-pedagogické poradenstvo a konzultácie zákonným zástupcom, metodickú podporu pedagogickým zamestnancom a odborným zamestnancom príslušnej školy alebo príslušného školského zariadenia,
- poskytuje deťom, žiakom, pedagogickým zamestnancom a odborným zamestnancom príslušnej školy alebo príslušného školského zariadenia pomoc a poradenstvo pri prekonávaní bariér vo výchove a vzdelávaní detí a žiakov,
- poskytuje súčinnosť zariadeniu poradenstva a prevencie,

- podieľa sa na tvorbe individuálneho učebného plánu,
- vykonáva priamu výchovno-vzdelávaciu činnosť v špecifických vyučovacích predmetoch,
- koordinuje a metodicky usmerňuje činnosť pedagogických asistentov,
- podporuje spoluprácu pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov so zákonnými zástupcami a ďalšími odborníkmi, fyzickými osobami a právnickými osobami.

Školský psychológ podľa §24, ods. 2 zákona č. 138/2019 Z. z.:

- poskytuje psychologickú diagnostiku detí a žiakov, krízovú intervenciu, terapeutickú intervenciu, odbornú pomoc a psychologické poradenstvo deťom a žiakom v rámci psychologickú intervencie,
- poskytuje psychologické poradenstvo a konzultácie zákonným zástupcom, metodickú podporu pedagogickým zamestnancom a odborným zamestnancom príslušnej školy alebo príslušného školského zariadenia,
- poskytuje deťom, žiakom, pedagogickým zamestnancom a odborným zamestnancom príslušnej školy alebo príslušného školského zariadenia pomoc a poradenstvo pri prekonávaní bariér vo výchove a vzdelávaní detí a žiakov,
- poskytuje psychologickú prevenciu, intervenciu a krízovú intervenciu zameranú na podporu duševného zdravia detí, žiakov a učiteľov v školách,
- poskytuje súčinnosť zariadeniu poradenstva a prevencie,
- podporuje spoluprácu pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov so zákonnými zástupcami a ďalšími odborníkmi, fyzickými osobami a právnickými osobami.

Úlohou **pedagogických asistentov** je podľa §21 ods.1 zákona č. 138/2019 Z. z.:

- podľa požiadaviek učiteľa, vychovávateľa alebo majstra odbornej výchovy a v spolupráci s odbornými zamestnancami vytvára rovnosť príležitostí vo výchove a vzdelávaní, pomáha dieťaťu, žiakovi alebo skupine detí alebo žiakov pri prekonávaní architektonických, informačných, jazykových, zdravotných, sociálnych alebo kultúrnych bariér.

Dôležitým článkom tímu sú aj **výchovný poradca a kariérový poradca** školy, ktorí úzko spolupracujú s CPP v Žarnovici. Kariérový poradca poradenského zariadenia definuje ciele a stratégie plánovania výchovného a kariérového poradenstva pre daný kraj a okres a

posiela ponuky rozvoja KP a VP školám. Výchovný poradca a kariérový poradca sa pravidelne zúčastňujú na stretnutiach organizovaných poradenským zariadením zameraných na výchovné a kariérové poradenstvo a spoločne usmerňujú žiakov v ich profesijnej orientácii a pri výbere adekvátnej strednej školy.

6.3. Žiaci so ŠVVP

V našej škole vzdelávame žiakov, ktorým diagnostickým vyšetrením v zariadení poradenstva a prevencie boli identifikované špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby a rodičia/zákonní zástupcovia súhlasili uplatnením navrhnutých podporných opatrení, respektíve o ne osobne požiadali. Aktuálne v našej škole vzdelávame žiakov so zdravotným znevýhodnením (vývinové poruchy učenia, narušená komunikačná schopnosť, poruchy aktivity a pozornosti, mentálne postihnutie, poruchy správania) a žiakov s nadaním. V súčasnosti nemáme žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia. Škola je priestorovo pripravená na vzdelávanie žiakov so zdravotným postihnutím (telesné, zrakové...), máme vybudovaný výťah na 2. poschodie a bezbariérový prístup do budovy školy cez bočný vchod, ako aj do tried, odborných učební a sociálnych zariadení.

Škola nemá zriadenú špeciálnu triedu nakoľko v blízkom okolí je zriadená špeciálna základná škola, s ktorou úzko spolupracujeme ohľadom vzdelávania žiakov s mentálnym postihnutím. Všetci naši žiaci so ŠVVP sú zaradení do bežných kmeňových tried podľa prislúchajúceho ročníka, vzdelávajú sa podľa rámcového učebného plánu našej školy pričom obsah ich vzdelávania sa v rôznej miere inšpiruje vzdelávacími programami pre jednotlivé druhy znevýhodnenia.

Pri výchove a vzdelávaní žiakov so ŠVVP, ako aj pri tvorbe ročných individuálnych vzdelávacích programov dodržiavame odporúčania poradenských zariadení. K žiakom pristupujeme individuálne a rešpektujeme požiadavky na úpravu prostredia (bezbariérový prístup, sedenie žiaka v blízkosti učiteľa alebo asistenta, sedenie so spolužiakom, ktorý je schopný a ochotný mu/jej pomáhať, relaxačný kútik, učebňa na individuálnu prácu), materiálne vybavenie (didaktické pomôcky, audio-vizuálna technika, tablety, PC) , na aplikáciu špeciálnych metód a postupov (pozitívna motivácia, časté odmeňovanie aj drobných úspechov, dostatok času na prácu, overovanie pochopenia zadania, inštrukcie zadávané pomalším tempom, zjednodušene, v predtlačenej podobe, delenie zadaných úloh na menšie celky, písomné práce zadávané s predtlačeným zadaním, s menším počtom úloh, predĺženie času určeného na písomnú prácu, zvýraznenie podstaty zadania, odpoveď pri tabuli pod vedením učiteľa formou otázok a odpovedí, testy s výberom správnych odpovedí, doplnovacie diktáty...) špecificky v jednotlivých predmetoch pre jednotlivých žiakov. Žiaci, ktorí to potrebujú, sú

učiteľmi vedení k efektívnemu samostatnému používaniu kompenzačných a špeciálnych učebných pomôcok (čítacie okienka, čitateľské tabuľky, gramatické tabuľky, slovníky, vlastnoručne zhotovené pomôcky, pojmové mapy, Bystríkove pomôcky, kalkulačky, prehľad vzorcov, nákresy, tablety). Na základe žiadosti zákonného zástupcu a na odporúčanie centra poradenstva a prevencie môže byť žiak rozhodnutím riaditeľky školy oslobodený od vyučovacieho predmetu. Vyučovacie hodiny daného predmetu sa podľa potreby využijú na posilnenie predmetu, v ktorom žiak dosahuje slabšie výsledky alebo sa nahradia iným špecifickým predmetom, špeciálnopedagogickými intervenciami alebo stretnutiami so školským psychológom. V rámci personálnych podmienok školy žiaci pracujú s pomocou a podporou pedagogických asistentov, ktorí podľa pokynov učiteľa v danej triede vytvárajú rovnaké príležitosti pre výchovu a vzdelávanie všetkým žiakom. Rozvrh pridelenej asistencie v danom školskom roku je uvedený v IVP, jeho dodatku alebo aktualizácii.

Školský špeciálny pedagóg a školský psychológ realizujú **odbornú starostlivosť** o našich žiakov formou individuálnych alebo skupinových intervencií, jednorazovo alebo na pravidelnej báze (podľa potreby konkrétneho žiaka). Frekvencia stretnutí je uvedená v IVP a môže sa počas školského roka meniť a upravovať. Obsah intervencií školského špeciálneho pedagóga sa inšpiruje obsahom jednotlivých špecifických predmetov (RŠF, TKC, ILI) a je zameraný na rozvíjanie identifikovaných oslabených čiastkových funkcií. Žiaci sú zároveň klientmi centier poradenstva a prevencie a podľa možností sa zúčastňujú reedukačných, stimulačných alebo korekčných cvičení v poradenskom zariadení.

Žiaci so ŠVVP majú vypracovaný väčšinou ročný **Individuálny vzdelávací program** (IVP), na tvorbe ktorého podľa potreby participujú triedni učitelia, vyučujúci jednotlivých predmetov, pedagogickí asistenti, školský špeciálny pedagóg, školský psychológ, výchovný poradca, rodičia aj žiaci. IVP sa počas školského roka podľa potreby mení, upravuje a dopĺňa o ďalšie navrhnuté podporné opatrenia. IVP musí byť odsúhlasený zákonnými zástupcami žiaka, ktorí majú právo na jeho kópiu. S IVP sú oboznámení všetci vyučujúci a pedagogickí asistenti v danej triede, ktorú žiak navštevuje, odborní zamestnanci poradenského zariadenia a aj samotný žiak, nakoľko efektívne plnenie IVP si vyžaduje súčinnosť všetkých zainteresovaných osôb. Ich spoluprácu počas školského roka koordinuje školský špeciálny pedagóg. Písomne sa IVP vyhodnocuje 2-krát v priebehu školského roka (polrok, koniec školského roka) a na konci školského roka sa realizuje konziliárne stretnutie za účasti školského špeciálneho pedagóga, triedneho učiteľa, ďalších učiteľov podľa potreby, rodičov a odborného zamestnanca z poradenského zariadenia. Zo stretnutia sa vypracuje zápisnica, ktorá je založená v Návrhu/osobnom spise žiaka vedeného školským špeciálnym pedagógom, a ktorej obsahom sú odporúčania pre prácu so žiakom v ďalšom školskom roku. V prípade, že stretnutie prebieha

len za účasti školského špeciálneho pedagóga a odborného zamestnanca poradenského zariadenia, školský špeciálny pedagóg je povinný pripraviť podklady na základe osobnej, telefonickkej alebo mailovej komunikácie s chýbajúcimi účastníkmi.

V škole sa nám podarilo vytvoriť materiálno-technické, priestorové aj personálne podmienky pre **vzdelávanie žiakov s mentálnym postihnutím**. Vzdelávajú sa podľa rámcového učebného plánu našej školy pričom obsah ich vzdelávania vychádza v niektorých predmetoch zo ŠkVP, v iných postupujú podľa vzdelávacieho programu pre žiakov ŠZŠ. Potrebné úpravy sú individuálne nastavené podľa schopností a možností každého žiaka v IVP. Škola im podľa potreby zabezpečuje učebnice a pracovné zošity ŠZŠ v príslušnom ročníku, ale využívajú aj učebné materiály určené pre ZŠ. Žiaci sú zaradení v kmeňovej triede, avšak vo zvýšenej miere pracujú s pomocou pedagogického asistenta a podľa individuálnej potreby pracujú s asistentom aj oddelene v špeciálnej učebni vybavenej názornými pomôckami alebo v pracovni školského špeciálneho pedagóga. Nakoľko predmet Pracovné vyučovanie je kľúčovým predmetom žiakov s mentálnym postihnutím, podľa možností dodržiavame jeho časovú dotáciu určenú rámcovým učebným plánom ŠZŠ v príslušnom ročníku. Vzhľadom na skutočnosť, že v každom ročníku okrem 1. ročníka máme len jednu triedu, nie je možné zosúladiť predmet Pracovné vyučovanie len s predmetom Technika. Obsah tohto predmetu preto žiaci plnia individuálne s asistentmi učiteľa aj počas vyučovacích hodín cudzích jazykov alebo iného predmetu, od ktorého sú na žiadosť rodičov a odporúčaní CPP oslobodení. Za poučenie asistentov o obsahu a náplni vyučovacej hodiny Pracovné vyučovanie, ako aj za hodnotenie výsledkov práce a celkové hodnotenie predmetu je zodpovedná vyučujúca predmetu Technika (na 1. stupni triedna učiteľka). Podrobnosti ohľadom rozvrhu, spôsobu práce so žiakmi s mentálnym postihnutím a zodpovednosti vyučujúcich za hodnotenie jednotlivých predmetov sú dohodnuté a odsúhlasené na zasadnutí metodického združenia a predmetovej komisie a sú zaznamenané v IVP žiaka.

Nadaní žiaci sa v našej škole vzdelávajú podľa rámcového učebného plánu školy a tohto ŠkVP. Ak ich špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby neumožňujú, aby sa vzdelávali podľa ŠkVP, vzdelávajú sa podľa IVP v súlade s odporúčaniami zariadenia poradenstva a prevencie a s informovaným súhlasom zákonného zástupcu žiaka. Škola sa vo všetkých organizačných formách vzdelávania snaží zabezpečiť podmienky pre rozvíjanie nadania žiakov a optimalizáciu vývinu ich osobnosti. Škola:

- špecifikuje ciele vzdelávania s ohľadom na druh a stupeň nadania žiaka,
- zabezpečuje vzdelávanie materiálne, metodicky i personálne,

- podľa potreby spolupracuje so psychológom alebo iným odborným zamestnancom,
- u športovo nadaných žiakov spolupracuje so športovým trénerom,
- u umelecky nadaných žiakov spolupracuje s pedagógmi základnej umeleckej školy,
- dbá na komplexný rozvoj osobnosti nadaného žiaka,
- vedie žiaka k realistickému hodnoteniu vlastných schopností, sebareflexii a sebaaprijatiu.

6.4 Školská stratégia znižovania školského neúspechu a podporné opatrenia pre žiakov v závislosti od výchovno-vzdelávacích potrieb žiakov

V súlade s Príkazom ministra č. 40/2021, ktorým sa dopĺňa metodický pokyn č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy má naša škola vypracovanú školskú stratégiu zameranú na prevenciu školskej neúspešnosti a minimalizovanie až elimináciu opakovania ročníka žiakov našej školy.

Prostredníctvom Indexu ohrozenia triedni učiteľia dvakrát do roka (september, február) identifikujú žiakov, ktorí z rôznych príčin vykazujú slabší prospech. ŠPT v súčinnosti s triednymi učiteľmi analyzuje príčiny slabšieho prospechu žiakov (rozhovory so žiakmi a ich zákonnými zástupcami) a navrhujú podporné opatrenia 1.- 3. stupňa podpory, ktoré by im mohli pomôcť prekonať ťažkosti vo výchovno-vzdelávacom procese alebo aj osobnom živote (stretnutia s členmi ŠPT, pedagogická diagnostika, doučovanie, úprava metód a foriem práce....).

6.5. Systém podpory pre žiakov ZŠ s MŠ Brehy

1.stupeň podpory – všetci žiaci = podporná úroveň 1. stupňa podľa Systému poradenstva a prevencie

2.stupeň podpory – žiaci v riziku
3.stupeň podpory - žiaci so ŠVVP } = podporná úroveň 2. stupňa podľa Systému poradenstva a prevencie

1. Stupeň podpory pre všetkých žiakov navštevujúcich **ZŠ s MŠ Brehy**

ODPORÚČANIA PRE PEDAGÓGOV PRI PRÁCI SO VŠETKÝMI ŽIAKMI

ZŠ S MŠ Brehy

VŠEOBECNÉ

- Na začiatku hodiny stanoviť program a na konci ho zrekapitulovať, pravidelne robiť prehľad prebratého učiva alebo činnosti, opakovať a upevňovať vedomosti a zručnosti;
- Jasne odkomunikovať požiadavky na správanie a prácu žiaka;
- Pre ľahšie pochopenie vysvetľovaného učiva sa odporúča používať názorné ukážky konkrétnych predmetov;
- Rozvíjať základné myšlienkové operácie prostredníctvom rozvoja schopnosti počúvať, rozumieť hovorenému a formulovať vlastné výpovede;
- Rešpektovať individuálne psychomotorické tempo žiaka, predĺžiť časovú dotáciu, poskytnúť mu dostatočný čas na vypracovanie úloh;
- Pred žiaka predkladať iba reálne ciele. Výkony žiaka hodnotiť vzhľadom k jeho možnostiam, porovnávať jeho predchádzajúce výkony - súťaženie so sebou samým;
- Pri hodnotení využívať zásadu „často, ale v menšom rozsahu“, žiaka hodnotiť priebežne, vopred informovať o obsahu a rozsahu kontrolných, tematických a štvrtročných prác a diktátov;
- V jeden deň písať písomnú prácu maximálne z dvoch predmetov, v ideálnom prípade len z jedného;
- Ak bol žiak hodnotený známkou nedostatočná, môže byť preskúšaný znova v prípade, ak bol jeho slabý výsledok zapríčinený jeho aktuálnym zdravotným alebo psychickým stavom, o ktorom bol učiteľ vopred informovaný;
- Pomôcť žiakovi prekonať prípadný neúspech, aby sa u neho neprehlboval pocit menejcennosti v porovnaní so spolužiakmi, poverovať ho úlohami, v ktorých by mohol byť úspešný. Nikdy nezosmiešňovať žiaka za jeho slabší alebo neúspešný výkon;
- Pozitívne motivovať, podporovať vo vykonávanej činnosti, využívať pochvalu, ocenenie a povzbudenie, poskytovať pomoc na individuálnej úrovni;
- Dať žiakovi príležitosť ukázať svoje silné stránky a priebežne ho oceňovať za drobné úspechy. Je veľmi dôležité, aby pedagóg žiaka nestrápnal, neponižoval a nezosmiešňoval. Pre žiaka je primárne dôležité zachovať si sebaúctu;
- Pomôcť žiakom zaradiť sa do skupinových aktivít;
- Budovať v triede rešpektujúcu a bezpečnú atmosféru;
- Preukázateľne (zápisom) spolupracovať so zákonnými zástupcami a oboznámiť ich s konkrétnymi problémami žiaka;

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

- Po napísaní diktátu dať možnosť žiakovi opraviť svoje chyby. Auto korektúra je jedna z veľmi dôležitých úloh práce a výborný prostriedok k náprave ťažkostí. Ak je žiak schopný nájsť si chyby, je to veľký pokrok.
- Text, ktorý žiak číta, kontrolovať;
- Používať gramatické súhrny pri osvojovaní si učiva.

MATEMATIKA

- Opakovane žiaka motivovať a povzbudzovať k výkonu, čím získa sebaistotu;
- Zadávať prevažne predtlačené kontrolné práce;
- Žiakovi umožniť dostatočný priestor na kontrolu práce;
- Rozlišovať chyby vzniknuté z nezvládnutého učiva a chyby vznikajúce chybným odpisom, zámenou poradia číslíc, písmen, chybným zápisom číslíc pod seba;
- Pracovné postupy rozplánovať na jednotlivé menšie kroky;
- Pred skúšaním dať žiakovi podobné úlohy a príklady na domácu prípravu;
- Tolerovať používanie názoru na prstoch;
- Od siedmeho ročníka umožniť používanie kalkulačky, pri úlohách, kde nie je cieľom precvičovanie numerických príkladov;
- Používať tabuľku násobkov podľa potreby, min. do ukončenia 2.cyklu;
- Mať možnosť používať štvorcový papier pre podpisovanie príkladov;
- Používať gradované kontrolné práce;
- Domáce úlohy dávať len z prebratého učiva.

CUDZÍ JAZYK

- Výuku smerovať na verbálne osvojovanie si cudzieho jazyka, osvojenie si praktických vetných celkov – dorozumievanie sa v cudzine, slovník zaužívaných výrazov a idiómov, pádových väzieb slovík s predložkami, väzieb podstatných mien so slovesami...;
- Nie je vhodné vysvetľovať viac gramatických javov, pravidiel naraz – napr. jedno modálne sloveso, precvičiť a dotrénovať vo väzbách a postupne ďalšie;

- Nové slová si osvojovať vo väzbách, spájať obrázky so slovami, vyhľadávať slovné spojenia k situačným obrázkom, nové prvky napr. gramatického učiva hneď spájať s komunikáciou;
- Zamerať sa na osvojovanie odporúčanej slovnej zásoby a slovných spojení, viet a fráz, využívať WocaBee, (možné je používať IKT, zvukové ukážky, prípadne žiak opakuje po učiteľovi);
- Používať čo najviac názornosti;
- Žiadať od žiaka osvojenie a používanie gramatických pravidiel;
- Zamerať sa na schopnosť žiaka porozumieť jazyku a dohovoriť sa v bežných situáciách, učiť žiaka bežným nadpisom, krátkym pokynom (napr. stanica, obchod,...);
- Pri výučbe je vhodné využívať jednoduché básničky, pesničky, porekadlá, hádanky, vtipy...;
- Zamerať sa na správnu výslovnosť;
- Používať dopĺňovanie vhodných slov do viet (ústnou formou);
- Trénovať reakcie na pokyny v cudzom jazyku bez prekladu do slovenského jazyka;
- Využívať audio nahrávky k tréningu správnej výslovnosti;
- Vždy sa presvedčiť, či žiak porozumel zadaniu;
- Používať gramatické prehľady nepravidelné slovesá počas vyučovania (2. stupeň ZŠ);
- Odložiť skúšanie z dôvodu dlhodobej absencie;
- Diferencovať úlohy podľa potreby.

OSTATNÉ PREDMETY

- Alternatívne formy zisťovania vedomostí sú vhodné tiež v rámci ostatných predmetov;
- Tolerovať pracovné, psychomotorické tempo, tempo písania, čítania, počítania;
- V náukových predmetoch zvýrazniť podstatné, naučiť pracovať s pojmovými mapami so zápisom pojmov, vzťahov a súvislostí;
- Multisenzoriálny prístup vo výuke – používať pri výklade, pri osvojovaní si nového učiva čo najviac zmyslov (počúvaj-pozerať-hovor-napiš-ukáž);
- Skontrolovať porozumenie zadania, dovoliť žiakovi otázky aj v priebehu práce, písomky, priebežne usmerniť v prípade potreby v samostatnej práci;
- Kontrolovať postup práce, nielen výsledok;

- Ústretový, nápomocný prístup pri odpovediach, klásť pomocné otázky, nestresovať, nedávať priestor pre výsmech spolužiakov, výnimočne poskytnúť možnosť odpovede mimo triedy;
- Častú motiváciu, povzbudenie a poskytnutie spätnej väzby;
- Rozdelenie pokynov na menšie časti;
- Okrem slovenského jazyka tolerovať zníženú kvalitu písomného prejavu (do hodnotenia nezahrňovať chyby vznikajúce chybným odpisom, nedostatočnou úpravou, tolerovať zápis tlačenými písmenami);
- Ponechať žiakovi viac času, tolerovať pomalšie pracovné tempo;
- Preferovať ústny prejav, nenaliehať na pohotovú odpoveď, nápomocný prístup;
- Ponechať dostatok času na spracovanie a kontrolu písomných prác;
- V prípade potreby pomôcť žiakovi s porozumením textu a zadania;
- Častejšie využívať názorné pomôcky;
- Záujem žiaka o dané učivo vyvolávať tiež používaním rôznych vizuálnych pomôcok, farieb (fixky, kriedy,...), do výučby začleňovať názorné a praktické ukážky.

2. stupeň podpory pre žiakov v riziku

Sú to žiaci:

- z cudzojazyčného prostredia,
- ktorých prvým jazykom nie je slovenčina
- pokračujú v povinnom predprimárnom vzdelávaní
- predčasne zaškolení (nezreli)
- so začínajúcimi problémami v učení (predpoklad VPU)
- v diagnostickom procese s problémami v učení, v správaní ...
- s intelektovou úrovňou v pásme podpriemeru
- s aktuálnymi osobnými problémami (rozvod, úmrtie v rodine, šikanovanie....)
- so psychickými problémami krátkodobého a dlhodobého charakteru (seba poškodzovanie, užívanie návykových látok
- so zdravotnými problémami (s veľkým počtom vymeškaných ospravedlnených hodín)

Postup práce so žiakmi v riziku.

1. Identifikovanie problémov žiaka v oblasti učenia, správania žiaka rodičom, učiteľom, ŠPT.
2. Podporné opatrenia:
 - návrhy na úpravu v školskom prostredí - intervencia triedneho učiteľa, učiteľa predmetu, školského psychológa, šk. špeciálneho pedagóga, podpora pedagogického asistenta (ak je možnosť)
 - návrhy na úpravu v domácom prostredí (navýšenie času na prípravu, pomoc a kontrola od rodiča pri vypracúvaní domácich úloh, zavedenie režimu a systému práce doma...) podľa odporúčaní ŠPT
 - tieto návrhy musia byť zaznamenané v tlačive (viď príloha č.1 Záznam z konzultačného stretnutia – odporúčania pre prácu so žiakom v riziku)
 - učiteľ informuje o návrhoch rodiča a člena ŠPT a kópiu tlačiva odovzdá členovi ŠPT (tlačivo bude súčasťou prípadnej žiadosti o diagnostické vyšetrenie žiaka)
3. V prípade potreby delegovanie žiaka na diagnostické vyšetrenie.

ŠPECIÁLNO-PEDAOGICKÉ ODPORÚČANIA PRE PEDAGÓGOV PRI PRÁCI SO ŽIAKMI V RIZIKU

Je v kompetencii učiteľa, ktoré z nasledujúcich odporúčaní použije, najlepšie po dohode s členom ŠPT. Tieto odporúčania musia byť zaznamenané v tlačive (viď. príloha č.1 Záznam z konzultačného stretnutia - Odporúčania pre prácu so žiakom v riziku).

Zároveň je nutné dodržiavať Odporúčania pri práci so všetkými žiakmi (všeobecné aj pre jednotlivé predmety).

SLOVENSKÝ JAZYK – 1. stupeň (ISCED 1)

- Uprednostňovať preverovanie vedomostí podľa preferencií žiaka, ústna alebo písomná forma odpovede;
- Vhodná je tiež forma doplnovačiek, testov s voľbou správnych odpovedí;
- Pri písomnom prejave je možné, aby si žiak diktoval, čo píše a naučil sa po sebe kontrolovať si text;
- Pri písaní je lepšie písať znamienka ihneď, aj keď sa poruší zásada plynulého písania.

- Pri prepise a odpise kombinovať prepis s dopĺňovačkami, umožniť tiché „diktovanie si“, množstvo prepisovaného textu redukovať, rešpektovať pomalšie tempo, častejšie žiaka kontrolovať;
- Stimulovať jemnú motoriku a motoriku rúk uvoľňovacími cvičeniami, dbať o správne držanie písacej potreby a sedenie.;
- Pri písaní poznámok dovoliť žiakovi písať si len hlavné body, rešpektovať osobné pracovné tempo žiaka;
- Nedávať prepisovať zošity kvôli úprave;
- Na hodinách slohu hodnotiť obsahovú stránku, nie gramatickú;
- Pri písaní diktátu voliť pomalšie tempo diktovania;
- Možnosť dopĺňovacích cvičení namiesto diktátov na overenie znalosti pravopisných pravidiel;
- Diktáty nehodnotiť známku horšou ako 3, vyčíslit počet chýb alebo sledovaných javov;
- Písať diktát formou dopĺňovačky, hodnotiť všetky chyby;
- V individuálnych prípadoch dovoliť žiakovi napísať diktát ako domácu úlohu pred diktovaním na vyučovacej hodine, aj inou formou zoznámiť sa najprv s diktovaným textom;
- Prispôbiť počet úloh pri preverovaní vedomostí alebo predĺžiť čas;
- Pri písaní rozdeliť dlhší celok na dve časti alebo viac častí;
- Rešpektovať tempo písania
- Umožniť žiakovi používať pomôcku, na ktorej má vzor písanej podoby jednotlivých písmen;
- viesť žiaka k správnej technike čítania, v prípade potreby tolerovať aj slabikovanie. V individuálnom kontakte viesť žiaka k plynulému slabikovanému hlasnému čítaniu, napr. párovým čítaním, zadávať kratšie úseky. Neznámy text nehodnotiť;
- Zamerať sa na nácvik čítania s porozumením, pochopenie prečítaného textu overovať kladením otázok. Podľa potreby umožniť používať záložku, resp. čítacie okienko, odbúravať dvojité čítanie;
- Nestresovať, nezameriavať sa len na rýchlosť čítania, ale aj na kvalitu - t. z. kvalitu reprodukcie;
- Zadávať kratšie texty k čítaniu;
- Trénovať orientáciu v texte – napr. vyhľadávanie konkrétnych slov, viet v neznámom. alebo málo známom texte;

- V individuálnych prípadoch nevyvolávať na hlasné a dlhé čítanie pred triedou;
- Viest' k používaniu správnej techniky čítania;
- K domácej príprave dať čítať primerane dlhý text;
- Pred samotným čítaním vybrať z textu ťažké slová a precvičiť ich čítanie;
- Pred čítaním súvislého textu zaradiť rozcvičku čítanie písmen, slabík, slov;
- Pri mimo čítankovom čítaní zadávať len primerané časti diel, nezadávať príliš krátky časový limit na prečítanie.

SLOVENSKÝ JAZYK – 2. stupeň (ISCED 2)

- Uprednostňovať preverovanie vedomostí podľa preferencií žiaka. Ústna alebo písomná forma odpovede;
- Vhodná je tiež forma dopĺňovačiek, testov s voľbou správnych odpovedí;
- Pri písaní poznámok dovoliť žiakovi písať si len hlavné body, rešpektovať osobné pracovné tempo žiaka;
- Na hodinách slohu hodnotiť obsahovú stránku, nie gramatickú;
- Pri písaní diktátu voliť pomalšie tempo diktovania;
- Možnosť dopĺňovacích cvičení namiesto diktátov na overenie znalosti pravopisných pravidiel;
- Diktáty nehodnotiť známkou horšou ako 3, vyčíslit' počet chýb alebo sledovaných javov;
- Písať diktát formou dopĺňovačky, hodnotiť podľa klasickej stupnice;
- Prispôbiť počet úloh pri preverovaní vedomostí, alebo predĺžiť čas;
- Rešpektovať tempo písania. Rešpektovať, ak žiak nechce byť vyvolaný na hlasné a dlhé čítanie pred triedou.

MATEMATIKA

- Vytvárať žiakovi (s pomocou pedagogického asistenta) na kartičkách vzory na riešenie jednotlivých algoritmov, na ktorých bude mať rozkrokované jednotlivé matematické postupy a naučiť žiaka pracovať s nimi;
- Tolerovať pomalšie tempo;
- V numerických úlohách používať jeden spôsob vypočítania, ktorý žiakovi vyhovuje, dovoliť používanie kalkulačky, tabuľku násobkov, premeny jednotiek... (ideálne, ak si žiak vyrobí svoj vlastný „vzorkovník“ z matematiky, ale i z jazykov);

CUDZÍ JAZYK - 1. stupeň (ISCED 1) a 2. stupeň (ISCED 2)

- Nie je vhodné vysvetľovať viac gramatických javov, pravidiel naraz – napr. jedno modálne sloveso, precvičiť a dotréňovať vo väzbách a postupne ďalšie;
- Preferovať verbálne osvojenie učenia sa učiva, písomnú formu ponechať ako vedľajšiu;
- Skúšanie naučených slovíčok písomnou formou zväžiť, chyby v zápise tolerovať, ak sú foneticky správne zapísané;
- Nežadať od žiaka doslovné preklady;
- Žiadať od žiaka osvojenie a používanie gramatických pravidiel;
- Nedávať čítať dlhé a náročné texty;
- Odpovedať na základe otázok – pri reprodukcii súvislého textu využívať podporné otázky, resp. vypracovať pre žiaka štruktúrovanú osnovu.

OSTATNÉ PREDMETY - 1. stupeň (ISCED 1) a 2. stupeň (ISCED 2)

- Kľúčové písomné práce písať s predĺženým časom (cca o 20 %) alebo redukciou úloh.;
- V náukových predmetoch zvýrazniť podstatné, naučiť pracovať s pojmovými mapami so zápisom pojmov, vzťahov a súvislostí, ktoré môže žiak v zjednodušenej forme používať aj pri vlastnej odpovedi (heslovitý záznam, možnosť dokresľovania...);
- Zadanie rozdeliť na kratšie úseky, kontrolovať postup práce, nielen výsledok;
- Zadávať krátke cvičenia, každodenné, postupne zvyšovať nároky po zvládnutí predchádzajúcich cvičení;
- Systematický individuálny prístup, aby žiak postupne prebral učivo;
- Rozdelenie pokynov na menšie časti a podľa potreby každú z nich žiakovi zvlášť opakovať;
- Pri písomnom overovaní vedomostí voliť skôr práce menšieho rozsahu, testové formy, stručné odpovede. Časovo limitované práce sú menej vhodné, hodnotiť po verbálnom doskúšaní žiaka;
- Priebežne overovať správne pochopenie zadania;
- Pri odpovediach, kde je potrebné vedieť poučky naspamäť, voliť možnosť dopĺňovania textu poučky alebo formou testov s výberom možných odpovedí;
- S dovoľením učiteľa umožniť fotenie mobilom alebo kopírovanie poznámok spolužiaka.

3. stupeň podpory pre žiakov so ŠVVP

Postup práce so žiakmi po diagnostickom vyšetrení.

1. Po absolvovaní diagnostického vyšetrenia a prijatí správy z vyšetrenia nasleduje konzultácia s rodičom, konzílium s pedagogickými zamestnancami o záveroch z vyšetrenia a nastavenia ďalšej práce so žiakom.
2. Práca ŠPT so žiakom podľa potreby a individuálnych ťažkostí.
3. Hodnotenie žiaka na konci každého hodnotiaceho obdobia (na polroku a konci školského roka). Podľa potreby úprava podporných opatrení/IVP
4. Delegovanie žiaka na rediagnostické vyšetrenie podľa potreby.

PSYCHOLOGICKÉ ODPORÚČANIA PRE PEDAGÓGOV PRI PRÁCI SO ŽIAKMI SO ŠVVP

Učiteľ postupuje podľa záverov a odporúčaní z diagnostického vyšetrenia v CPP a na základe konzultácie s členom ŠPT. Konkrétne odporúčania z konzultačného stretnutia musia byť zaznamenané v tlačive a založené do osobného spisu žiaka so ŠVVP (viď. príloha č.2 Záznam z konzultačného stretnutia - Odporúčania pre prácu so žiakom so ŠVVP).

VŠEOBECNÉ ODPORÚČANIA

- Ak bol žiak hodnotený známku nedostatočnú, môže byť preskúšaný znova v prípade, ak bol jeho slabý výsledok zapríčinený jeho aktuálnym zdravotným alebo psychickým stavom, o ktorom bol učiteľ vopred informovaný.
- Uprednostniť formu skúšania, pri ktorej žiak dosahuje optimálny výkon, overiť si tak pre žiaka vhodnejším spôsobom úroveň jeho nadobudnutých vedomostí. Zároveň prihliadať na oslabenia v konkrétnych oblastiach. Je potrebné dopriať žiakovi vždy dostatok času na premyslenie odpovede.
- Používať krátke, jasné inštrukcie, overiť si, či im žiak porozumel. Častejšie opakovať inštrukcie. Viest' žiaka k tomu, aby sa prihlásil, keď niečomu nerozumie.

- Na začiatku hodiny stanoviť program a na konci ho zrekapitulovať, pravidelne robiť prehľad prebratého učiva alebo činnosti, opakovať a upevňovať vedomosti a zručnosti.
- Pre ľahšie pochopenie vysvetľovaného učiva sa odporúča používať názorné ukážky konkrétnych predmetov.
- Zadávané úlohy je potrebné rozložiť na menšie časti, ktoré žiak postupne zvládne.
- Jasne odkomunikovať požiadavky na správanie a prácu žiaka.
- Rozvíjať základné myšlienkové operácie prostredníctvom rozvoja schopnosti počúvať, rozumieť hovorenému a formulovať vlastné výpovede.
- Preukázateľne (zápisom) spolupracovať so zákonnými zástupcami a oboznámiť ich s konkrétnymi problémami žiaka.
- Rešpektovať individuálne psychomotorické tempo žiaka, predĺžiť časovú dotáciu, poskytnúť mu dostatočný čas na vypracovanie úloh, prípadne úlohy rozdeliť na časti. Nehodnotiť to, čo žiak nestihne vypracovať. Umožniť žiakovi zmenu pracovnej polohy, krátky odpočinok, relaxáciu.
- Pred žiaka predkladať iba reálne ciele. Výkony žiaka hodnotiť vzhľadom k jeho možnostiam, porovnávať jeho predchádzajúce výkony - súťaženie so sebou samým.
- Pri hodnotení využívať zásadu „často, ale v menšom rozsahu“, žiaka hodnotiť priebežne, vopred ho informovať, kedy bude skúšaný.
- Neodporúča sa písať písomky ako bleskovky alebo päťminútovky.
- Pomôcť žiakovi prekonať prípadný neúspech, aby sa u neho neprehlboval pocit menejcennosti v porovnaní so spolužiakmi, poverovať ho úlohami, v ktorých by mohol byť úspešný. Nikdy nezosmiešňovať žiaka za jeho slabší alebo neúspešný výkon.
- Pozitívne motivovať, podporovať vo vykonávanej činnosti, využívať pochvalu, ocenenie a povzbudenie, poskytovať pomoc na individuálnej úrovni.
- Dať žiakovi príležitosť ukázať svoje silné stránky a priebežne ho oceňovať za drobné úspechy. Je veľmi dôležité, aby pedagóg žiaka nestrápnal, neponižoval a nezosmiešňoval. Pre žiaka je primárne dôležité zachovať si sebaúctu.
- Budovať v triede rešpektujúcu a bezpečnú atmosféru.
- Pomôcť žiakovi zaradiť sa do skupinových aktivít.

PORUCHY UČENIA

- Pri potrebe navýšenia časovej dotácie v oblastiach, v ktorých nepracuje žiak prirodzene rýchlym tempom, dopriať viac času na spracovanie úloh, aby došlo k prejavaniu nadobudnutých vedomostí.
- Pri potrebe kompenzačných pomôcok diskutovať aj so žiakom, do akého rozsahu sú pre neho potrebné v jednotlivých predmetoch.
- Pri potrebe do vysvetlenia zadania, viackrát zadanie zopakovať alebo ho pretransformovať do inej podoby, aby došlo k jeho porozumeniu. Používať krátke a jasné inštrukcie. Otázky a úlohy zadávať tak, aby žiak mohol odpovedať jednoznačne.
- Podporovať žiaka v jeho výkonoch, rozvíjať nadobudnuté vedomosti a utvrdzovať tie, ktoré už vie. Pokúsiť sa mu opätovne vysvetliť tie, v ktorých si nie je istý, aby nedochádzalo len k mechanickému naučeniu, ale aj tendencii naučené použiť.
- Hodnotiť vždy iba to, čo žiak stačí vypracovať, nie to, čo nevypracoval.
- Oceniť snahu, aj keď výsledok práce nezodpovedá našim predstavám, oceniť akékoľvek drobné pokroky v čítaní a v pravopise.
- Za neúspech žiaka nekarhať. Hodnotenie a klasifikácia majú pôsobiť povzbudivo.
- Žiaka vopred informovať, čo od neho budeme vyžadovať, z čoho bude hodnotený, nech nie jeho výkon negatívne ovplyvnený.
- V prípade, že sa žiak nevyhne písomnému skúšaniam, môže mať podľa potreby na vypracovanie písomných úloh viac času ako je obvyklé, mal by mať povolené používať didaktické pomôcky, technické pomôcky, kompenzačné pomôcky, upravené materiály, špeciálne pracovné listy a učebnice a iné (diktafón, notebook, gramatické tabuľky, pravidlá slovenského pravopisu, diktát pripravený ako doplnovačka, odkopírované poznámky od spolužiakov, dyslektické (čítacie) okienko, dyslektická tabuľka, a i.).
- V prípade písomných prác (aritmetických výpočtov) poskytnúť čistý papier na pomocné výpočty.
- Dlhšie učivo je vhodné rozdeliť na niekoľko ucelených kratších častí, pedagóg by mal viesť vyučovaciu hodinu interaktívne, zapájať žiaka do výkladu, dávať mu otázky.
- Verbálne vysvetľovanie je vhodné doplniť ilustráciami, zvýrazniť kľúčové slová farebne, používať obrázky a iné názorné pomôcky. Zložitejšie postupy, kľúčové slová je vhodné napísať v bodoch na tabuľu. Nové pojmy vždy vysvetľovať a objasňovať v rôznych súvislostiach, nadväzovať na skúsenosti žiaka.
- Používať efektívne stratégie učenia, pre porozumenie a osvojenie preberaného učiva.
- Nové učivo usporiadať po krokoch, postupnosť od jednoduchého k zložitejšiemu.

- Poskytovať žiakovi dostatok možností na precvičovanie a osvojenie učiva.
- Vždy, keď je to potrebné, konzultovať rozsah učiva so špeciálnym pedagógom/príp. školským logopédom.
- Prihliadať na znížený grafický prejav vo všetkých predmetoch.
- Nedávať žiakovi písať rozsiahle zápisy, inak sa úroveň grafického prejavu zníži natoľko, že budú poznámky nepoužiteľné – dať žiakovi písať len časť textu, ostatné mu umožniť odkopírovať od spolužiakov alebo mu poskytnúť vopred predtlačенý text.

ADHD A PROBLÉMOVÉ SPRÁVANIE

- Pokiaľ možno vylúčiť všetky vedľajšie rušivé podnety. Vhodné je žiaka posadiť do blízkosti učiteľa, na dohľad. Popríklad s pokojnejším spolužiakom tak, aby mal v zornom poli čo najmenej rušivých podnetov. Počas vyučovania mať na lavici k dispozícii len pomôcky, ktoré momentálne potrebuje.
- Žiak s ADHD má problém s udržaním poriadku a učebnými schopnosťami. Je potrebné zaistiť, aby si správne zaznamenával úlohy, usporiadal pracovný priestor a pomôcky.
- Oddychom je pohybové uvoľnenie. Nenútiť žiaka do úplného klľudu. Dovoľiť mu pri práci klľačať, stáť alebo meniť polohu. V školskej triede ho umiestniť tak, aby nerušil ostatných žiakov. Žiaka s ADHD je nevhodné trestať zákazom pobytu vonku (možnosť „vybehať sa“ je pre takéhoto žiaka základnou potrebou).
- Školské skúšanie a práce, ktoré budú hodnotené/klasifikované, by sa mali diať iba za dobrého sústredenia a dobrej spolupráce žiaka, a to len v prvej polovici vyučovacieho času a na začiatku jednotlivých vyučovacích hodín.
- Pri slovnom skúšaní sa odporúča skúšať žiaka kratšie a radšej dva krát. Ak žiak píše písomnú prácu, je vhodné rozdeliť ju podľa potreby na viac kratších častí.
- Nepripustiť, aby vznikol pocit menejcennosti pri stále opakovaných neúspechoch v súťaži s druhými žiakmi, ani pocit výnimočnosti pri zvláštnom vedení, ktoré mu učiteľ poskytuje.
- Snažiť sa upriamiť pozornosť žiaka ešte skôr, ako ho bude potrebné dôrazne napomenúť (napríklad letmý dotyk).
- Stanoviť pre žiaka primerané krátkodobé ciele, ktoré je žiak schopný splniť v reálnom časovom termíne.
- Potrebné je jednoznačné vedenie - zo správania je potrebné dôsledky vyvodzovať okamžite.
- V rámci priebežného hodnotenia je vhodné využívať rôzne formy hodnotenia, nielen klasické známkovanie (percentá, vyznačenie jednotlivých chýb, slovné hodnotenie),

- Vymedzenie hraníc a dodržiavanie všeobecných školských či triednych pravidiel (žiak by mal dopredu vedieť, aké následky má ich porušovanie),
- Vysvetliť žiakom, prečo je pre nich preberaná látka dôležitá, využívať farebné písacie potreby na tabuľu, pracovať s grafmi, mapami, názornými ukážkami, používať počítačové prezentácie,
- Vyučovaciu hodinu obohacovať aj o tímové aktivity – rozdelenie triedy na skupinky a následne zadanie úloh,
- Pravidelná kontrola vyhotovených domácich úloh a poznámok v zošite, na záver vyučovania prekontrolovať úlohy zadané v priebehu vyučovacej hodiny,
- Využiť prebytok energie u žiaka – zapájať ho do školských žiackych projektov, mimoskolských aktivít, zadávať mu rôzne typy nie veľmi zložitých úloh alebo stručne precvičovať prebraté učivo,
- Vyhýbať sa direktívnemu prístupu a príkazom či zákazom, namiesto toho sa skúsiť so žiakom pokojne porozprávať a vysvetliť mu, čo sa od neho očakáva.
- Pri hodnotení správania je efektívnejšie pozitívne hodnotiť dobré správanie sa žiaka ako trestať nežiaduce prejavy v správaní.
- Poskytnúť žiakovi viac podpory, porozumenia, snažiť sa vytvoriť vzťah plný dôvery.
- Odmeňovať dobrú prácu a udržať pozornosť pochvalou.
- V rámci vyučovacej hodiny zahrnúť viacero rôznorodých aktivít, ktoré upútajú pozornosť žiaka.
- Uistiť sa, či žiak sleduje výklad učiteľa, napr. udržiavať s ním častejší očný kontakt.
- Upútať pozornosť žiaka jeho aktívnym vtiahnutím do vyučovacieho procesu, napr. požiadať ho o pomoc pri rozdávaní pomôcok, písaním kľúčových slov na tabuľu.
- Častejšie striedanie činností.
- Jasná štruktúra vyučovania. Predvídateľné a dôsledné správanie pedagóga.
- Častý nácvik žiadúceho správania, názorné predvádzanie správneho postupu pri plnení rutinných úloh a príležitostné opakovanie požiadaviek a pravidiel.
- Jasne a spravodlivo stanoviť dôsledky nežiadúceho správania. Venovať dostatok času vysvetleniu toho, čo je v triede prijateľné a čo nie.
- Oddeliť správanie, ktoré sa nám nepáči od samotnej osoby žiaka - „Nepáči sa mi, keď robíš.....“ namiesto „Si zlý!!“
- Pomôcť žiakovi nájsť prostriedok, ktorým môže redukovať aktuálne prežívané napätie, hnev (napr. dovoliť mu kresliť, modelovať z plastelíny).

- Upozorniť žiaka , že s ním nechceme bojovať, ukázať mu rešpekt a pomôcť mu nájsť spôsob, ako získať pocit dôležitosti, uznania primeraným spôsobom.
- Učiteľ alebo triedny učiteľ zväži, či je nevyhnutné vhodným, taktným spôsobom vysvetliť ostatným žiakom v triede špecifický prístup v hodnotení žiaka s poruchou správania.
- Poskytnúť žiakovi viac podpory, porozumenia, snažiť sa vytvoriť vzťah plný dôvery.

POMALÉ PSYCHOMOTORICKÉ A PRACOVNÉ TEMPO

- Vystaviť na nástenke rozvrh a pravidlá a často ich vysvetľovať.
- Na začiatku hodiny stanoviť program a na konci ho zrekapitulovať, pravidelne robiť prehľad prebratého učiva alebo činnosti, opakovať a upevňovať vedomosti a zručnosti.
- Pri vysvetľovaní zapísať na tabuľu hlavné body.
- Poskytovať žiakovi rôzne účinné podnety, ktorých sa bude môcť zachytiť, keď ochabne jeho pozornosť, na hodinu si pripraviť rôzne činnosti.
- Žiakov, ktorí majú najväčšie ťažkosti, posadiť blízko niekoho, kto im môže pomôcť, ale tak, aby ich bolo možné podľa potreby posadiť aj ďalej od seba, aby neboli nikým rušení a zaistiť priestory, aby žiaci mali kde sami zvládnuť svoje správanie.
- Úlohy rozdeliť na menšie časti tak, aby zodpovedali možnostiam koncentrácie pozornosti žiakov, dokončenie úlohy okamžite potvrdiť a aj primerane oceniť.

ŽIACI CHORÍ A ZDRAVOTNE OSLABENÍ

- Žiak má v dôsledku zdravotného oslabenia sťažené podmienky v bežnom živote, je preto nevyhnutné mať pochopenie pre jeho osobitosti (výkyvy v práci, úzkostné prežívanie a iné), dôležitá je trpezlivosť a akceptácia. Nezávisí len od samotného žiaka, aby úspešne prekonával svoje ťažkosti, dôležité je aj vnímanie celkovej situácie a pozitívne a podporné pôsobenie ako rodičov, tak aj učiteľov a i. Liečba bez farmakoterapie nie je u tejto poruchy mysliteľná. Treba si uvedomiť, že žiak alebo adolescent trpiaci touto diagnózou potrebuje oveľa väčšiu pozornosť a starostlivosť ako jeho zdraví vrstovníci. Porucha vyžaduje veľkú dávku trpezlivosti, pochopenia a mnoho láskyplnej dôslednosti. To všetko pomôže chorému získať späť pocit istoty v preňho tak neistom svete.
- Zdravotné oslabenie prináša so sebou kolísavý priebeh, preto v prípade „horších“ dní vynechať písanie písomných prác, prípadne nehodnotiť výsledky týchto prác. V prípade potreby umožniť žiakovi svoju odpoveď zopakovať v iný deň.

- Upovedomiť žiaka vopred na skúšanie, písomnú prácu.
- Využívať pochvalu, podporu, pozitívnu motiváciu, povzbudenie.
- Nevystavovať žiaka zbytočným stresovým a záťažovým situáciám.
- Dať žiakovi pocit podpory, chápace a bezpečné školské prostredie.

NADANIE

- Zapájať žiaka do mimoškolských aktivít a krúžkov zameraných na rozvoj jeho vedomostného potenciálu.
- Dbáť na všestranný rozvoj osobnosti.
- Rozvíjať a stimulovať všeobecné aj špeciálne schopnosti žiakov, ich zručnosti a spôsobilosti v súlade s ich nadaním.
- Zamestnávať žiakov zmysluplne, zadávať im stimulujúce úlohy a využívať pedagogické postupy zamerané na rozvoj samostatnosti a tvorivosti žiakov.
- Akceptovať vlastné postupy žiakov, ktoré vedú k žiaducim výsledkom, aj keď sa líšia od bežne používaných.
- Viest' žiakov k realistickému sebahodnoteniu vlastných schopností a výsledkov svojej práce.
- Viest' žiakov k vzájomnej spolupráci.

SOCIÁLNE ZNEVÝHODNENÉ PROSTREDIE

- Vedomosti prednostne preverovať ústnym preskúšaním, pri ktorom má učiteľ väčší priestor klásť žiakovi otázky, naviesť ho na odpoveď.
- Pokiaľ sú vedomosti preverované písomne, voliť jednoduché otázky, prípadne voliť testy s možnosťou zakrúžkovania správnej odpovede.
- Nezasahovať nevhodne do odpovede žiaka, umožniť plne prejaviť svoje vedomosti, neprerušovať pri prípadnej súvislej odpovedi.
- Neprekvapovať neočakávaným skúšaním, ale preferovať pravidelné skúšanie alebo dopredu oznámené skúšanie, nie náhodné a nie za trest.
- Vytvoriť atraktívne edukačné prostredie rešpektujúce sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká žiaka zo SZP.
- Zapájať žiakov do mimoškolskej záujmovej činnosti.

- Rozvíjať schopnosť komunikovať v slovenskom jazyku.
- Rozvíjať schopnosť seba prezentácie a podporiť pozitívny seba obraz.
- Využívať:
 - metódu viacnásobného opakovania informácie – umožňuje žiakovi čo najpresnejšie prijať novú informáciu,
 - metódu nadmerného zvýraznenia informácie – učiteľ môže zvýrazniť pozadie, informáciu, predmet farebne, iným typom písma a pod.,
 - metóda multisenzorického sprostredkovania – žiak prijíma informáciu viacerými zmyslami,
 - sluchové cvičenia, sluchovo–pohybové cvičenia, pohybovo–sluchovo-zrakové cvičenia zamerané na rozvoj zmyslovej percepcie,
 - tvorivé manipulačné činnosti zamerané na rozvoj elementárnych grafických a manipulačných zručností žiakov.

ŠPECIÁLNO-PEDAGOGICKÉ ODPORÚČANIA PRE PEDAGÓGOV **PRI PRÁCI SO ŽIAKMI SO ŠVVP**

SLOVENSKÝ JAZYK

- Uprednostňovať preverovanie vedomostí ústnou formou pred písomnou.
- Vhodná je tiež forma dopĺňovačiek, testov s voľbou správnych odpovedí.
- Pri písomnom prejave je potrebné, aby si žiak diktoval čo píše a naučil sa po sebe kontrolovať si text.
- Pri písaní je lepšie písať znamienka ihneď, aj keď sa poruší zásada plynulého písania.
- Pri prepise a odpise kombinovať prepis s dopĺňovačkami, umožniť tiché „diktovanie si“, množstvo prepisovaného textu redukovat', rešpektovať pomalšie tempo, častejšie žiaka kontrolovať.
- Stimulovať jemnú motoriku a motoriku rúk uvoľňovacími cvičeniami, dbať o správne držanie písacej potreby a sedenie.
- Pri písaní poznámok dovoliť žiakovi písať si len hlavné body, rešpektovať osobné pracovné tempo žiaka.
- Nedávať prepisovať zošity kvôli úprave.

- Štylistickú, gramatickú a grafickú stránku písomného prejavu hodnotiť s prihliadnutím na VPU, ktorá priamo ovplyvňuje kvalitu písomnej práce žiaka. Vhodné je slovné hodnotenie, hodnotenie počtom chýb, známku je vhodné hodnotiť, keď sa práca „podarí“.
- Na hodinách slohu hodnotiť obsahovú stránku, nie gramatickú.
- Slohové cvičenia v písomnej forme sú nevhodné, vhodná je forma ústneho prejavu s výberom tém rozvíjajúcich fantáziu žiaka. Vhodné je tiež dopĺňanie nedokončených viet alebo dokončenie príbehu, konverzácie.
- Pri písaní diktátu voliť pomalšie tempo diktovania.
- Chyby v diktátoch neopravovať klasickým spôsobom, ale prepísať správne slovo, chyby neopravovať červeným, ale zeleným perom, slová správne napísané výrazne podčiarknuť, urobiť spoločný rozbor.
- Možnosť doplnovacích cvičení namiesto diktátov na overenie znalosti pravopisných pravidiel.
- Diktáty nehodnotiť známku horšou ako 3, vyčísliť počet chýb.
- Po napísaní diktátu dať možnosť žiakovi opraviť svoje chyby. Auto korektúra je jedna z veľmi dôležitých úloh práce s integrovanými žiakmi a výborný prostriedok k náprave ťažkostí. Ak je žiak schopný nájsť si chyby, je to veľký pokrok.
- Hodnotiť vypracované úlohy, tie ktoré nestihne, nehodnotiť ako nesprávne.
- Pri písaní rozdeliť dlhší celok na dve časti alebo viac častí
- Umožniť žiakovi používať pomôcku, na ktorej má vzor písanej podoby jednotlivých písmen.
- Častejšie zadávať úlohy na prepis – ako predpoklad k zlepšeniu rýchlosti písania a osvojenia gramatiky.
- Viest' žiaka k správnej technike čítania, v prípade potreby tolerovať aj slabikovanie. V individuálnom kontakte viesť žiaka k plynulému slabikovanému hlasnému čítaniu, napr. párovým čítaním, zadávať kratšie úseky. Neznámy test neklasifikovať/nehodnotiť.
- Zamerať sa na nácvik čítania s porozumením, pochopenie prečítaného textu overovať kladením otázok. Podľa potreby umožniť používať záložku, resp. čítacie okienko, odbúravať dvojité čítanie.
- Nestresovať, nezameriavať sa len na rýchlosť čítania, ale aj na kvalitu - t. z. kvalitu reprodukcie.
- Zadávať kratšie texty k čítaniu

- Trénovať orientáciu v texte – napr. vyhľadávanie konkrétnych slov, viet v neznámom alebo málo známom texte.
- Nevývolávať na hlasné a dlhé čítanie pred triedou.
- K domácej príprave dať čítať primerane dlhý text .
- Pred samotným čítaním vybrať z textu ťažké slová a precvičiť ich čítanie.
- Text, ktorý žiak číta, kontrolovať.
- Pred čítaním súvislého textu zaradiť rozcvičku čítanie písmen, slabík, slov.
- Viesť žiaka k tomu, aby si chyby v čítaní sám objavil a opravil.
- Pri povinnom čítaní zadávať len primerané časti diel, nezadávať príliš krátky časový limit na prečítanie.

MATEMATIKA

- Pri hodnotení striedavo využívať ústne i písomné odpovede.
- Opakovane žiaka motivovať a povzbudzovať k výkonu, čím získa sebaistotu.
- Vytvárať si na kartičkách vzory na riešenie jednotlivých algoritmov, na ktorých bude mať rozkrokované jednotlivé matematické postupy a naučiť žiaka pracovať s nimi.
- Tolerovať pomalšie tempo.
- Tolerovať pri písomnom nácviku matematických operácií chyby z nesprávneho podpísania čísel.
- Zadávať predtlačené kontrolné práce.
- Žiakovi umožniť dostatočný priestor na kontrolu práce.
- Pri kontrole spolupracovať so žiakom a viesť ho k zvládnutiu tejto činnosti.
- Slovné úlohy – nacvičiť istý typ (spolu, o viac, o menej, krát viac,...) nemeniť formuláciu zadania, zvýrazniť kľúčové slovo, čo máme vypočítať.
- Pri slovných úlohách v prípade potreby nesprávny krok žiakovi hneď opraviť.
- Rozlišovať chyby vzniknuté z nezvládnutého učiva a chyby vznikajúce chybným odpisom, zámenou poradia číslic, písmen, chybným zápisom číslic pod seba.
- Pracovné postupy rozplánovať na jednotlivé menšie kroky.
- Pri písomných prácach prispôbiť počet a náročnosť príkladov schopnostiam žiaka.
- V numerických úlohách používať jeden spôsob vypočítania, ktorý žiakovi vyhovuje, dovoliť používanie kalkulačky, tabuľku násobkov, premeny jednotiek... (ideálne, ak si žiak vyrobí svoj vlastný „vzorkovník“ z matematiky, ale i z jazykov).
- Pred skúšaním dať žiakovi podobné úlohy a príklady na domácu prípravu.
- Tolerovať používanie názoru na prstoch.

CUDZÍ JAZYK

- V cudzom jazyku u žiakov tolerovať nedostatočné rozlišovanie slov, s deficitmi v zrakovom vnímaní – nesprávny zápis slov, neschopnosť identifikovať slová v niekoľkoriadkových textoch. Dovoľiť prepisy slov „píš ako počuješ“.
- Výuku smerovať na verbálne osvojovanie si cudzieho jazyka, osvojenie si praktických vetných celkov – dorozumievanie sa v cudzine, (žiak si postupne zhotovuje slovník zaužívaných výrazov, pádových väzieb sloviess s predložkami, väzieb podstatných mien so slovesami, vetné konštrukcie, zaužívané frázy,...).
- Nie je vhodné vysvetľovať viac gramatických javov, pravidiel naraz – napr. jedno modálne sloveso, precvičiť a natréňovať vo väzbách a postupne ďalšie.
- Farebne zobrazovať kmeň slova, gramatické kategórie, slovné druhy... Zápis textu do riadkov alebo prehľadných celkov s jednoduchou orientáciou na ploche.
- Nepostupovať k vyššej úrovni, pokiaľ nebola zvládnutá predchádzajúca.
- Nové slová si osvojovať vo väzbách, spájať obrázky so slovami, vyhľadávať slovné spojenia k situačným obrázkom, nové prvky napr. gramatického učiva hneď spájať s komunikáciou.
- Vyskúšať efektívnosť „sluchovej cesty“ pri vyučovaní.
- Zamerať sa na osvojovanie najdôležitejšej slovnej zásoby a slovných spojení, viet a fráz (možné je používať magnetofón, diktafón, prípadne žiak opakuje po učiteľovi).
- Písomnú formu výučby ponechať ako vedľajšiu.
- Používať čo najviac názornosti.
- Zvážiť skúšanie naučených slovíčok písomnou formou, chyby v zápise tolerovať, ak sú foneticky správne zapísané.
- Chyby opravovať zeleným perom, vhodné je využitie PC k samostatnej práci, taktiež na domácu prípravu.
- Nežiaďat' od žiaka doslovné preklady a skladanie viet z izolovane osvojených slovíčok
- Nežiaďat' od žiaka presné osvojenie a používanie všetkých gramatických pravidiel.
- Zamerať sa na schopnosť žiaka porozumieť jazyku a dohovoriť sa v bežných situáciách, učiť žiaka bežným nadpisom, krátkym pokynom (napr. stanica, obchod,...).
- Pri výučbe využívať jednoduché básničky, pesničky, poredkádlá, hádanky, vtipy....
- Zamerať sa na správnu výslovnosť.
- Používať dopĺňovanie vhodných slov do viet (ústnou formou);
- Nedávať čítať dlhé a náročné texty.

- Odpovedať na základe otázok – pri reprodukcii súvislého textu využívať podporné otázky, resp. vypracovať pre žiaka štruktúrovanú osnovu.
- Nepísať do stĺpcov, ale do riadkov, na čítanie taktiež používať text písaný do riadkov;
- Nepoužívať v učebniciach tzv. „bublíny“.
- Trénovať reakcie na pokyny v cudzom jazyku bez prekladu do slovenského jazyka;
- Čítať slová ako celky – tzv. globálnou metódou.
- Využívať audio nahrávky k tréningu správnej výslovnosti
- Zhotoviť slovník zaužívaných výrazov a idiomov, pádových väzieb sloves s predložkami, väzieb podstatných mien so slovesami...(zhotovenie realizuje žiak s priebežným usmerňovaním vyučujúceho).
- Podľa možnosti uprednostniť učebnice a pracovné zošity s výkladom v slovenčine;
- Vždy sa presvedčiť, či žiak porozumel zadaniu.

OSTATNÉ PREDMETY

- Alternatívne formy zisťovania vedomostí sú vhodné tiež v rámci ostatných predmetov;
- Kľúčové písomné práce písať s predĺženým časom (cca o 20 %) a redukciou úloh..
- Tolerovať pracovné, psychomotorické tempo, tempo písania, čítania, počítania.
- V náukových predmetoch zvýrazniť podstatné, naučiť pracovať s pojmovými mapami so zápisom pojmov, vzťahov a súvislostí, ktoré môže žiak v zjednodušenej forme používať aj pri vlastnej odpovedi (heslovitý záznam, možnosť dokresľovania...).
- Multisenzoriálny prístup vo výuke – používať pri výklade, pri osvojovaní si nového učiva čo najviac zmyslov (počúvaj-pozeraj-hovor-napiš-ukáž).
- Nezadávať písomné práce, úlohy s obmedzeným časom, bleskovky, päťminútovky, alebo ich výsledky nehodnotiť.
- Skontrolovať porozumenie zadania, dovoliť žiakovi otázky aj v priebehu práce, písomky, priebežne usmerniť v prípade potreby v samostatnej práci.
- Zadanie rozdeliť na kratšie úseky, kontrolovať postup práce, nielen výsledok.
- Žiaka dopredu informovať o písaní písomnej práce, o obsahu a rozsahu písomnej práce.
- Pri krátkych, každodenných cvičeniach postupne zvyšovať nároky po zvládnutí predchádzajúcich cvičení.
- Ústretový, nápomocný prístup pri odpovediach, klásť pomocné otázky, nestresovať, nedávať priestor pre výsmech spolužiakov, poskytnúť možnosť odpovede mimo triedy.
- Hodnotiť vypracované úlohy, tie ktoré nestihne, nehodnotiť ako nesprávne.

- Častú motiváciu, povzbudenie a poskytnutie spätnej väzby.
- Systematický individuálny prístup, aby žiak postupne prebral učivo.
- Rozdelenie pokynov na menšie časti a podľa potreby každú z nich žiakovi zvlášť opakovať.
- Pri písomnom overovaní vedomostí voliť skôr práce menšieho rozsahu, testové formy, stručné odpovede. Časovo limitované práce sú menej vhodné, hodnotiť po verbálnom doskúšaní žiaka.
- Vo všetkých predmetoch tolerovať zníženú kvalitu písomného prejavu (do hodnotenia nezahrňovať chyby vznikajúce chybným odpisom, nedostatočnou úpravou, tolerovať zápis tlačenými písmenami...) uprednostniť kvalitu pred kvantitou.
- Preferovať ústny prejav, nenaliehať na pohotovú odpoveď, nápomocný prístup.
- Ponechať dostatok času na spracovanie a kontrolu písomných prác.
- Pomôcť žiakovi s porozumením textu.
- Tolerovať horšiu grafickú úpravu písomného prejavu.
- Častejšie využívať názor.
- Priebežne overovať správne pochopenie zadania.
- Pri odpovediach, kde je potrebné vedieť poučky naspamäť, voliť možnosť dopĺňovania textu poučky alebo formou testov s výberom možných odpovedí.
- Záujem žiaka o dané učivo vyvolávať tiež používaním rôznych vizuálnych pomôcok, farieb (fixky, kriedy,...), do výučby začleňovať názorné a praktické ukážky.
- U žiakov s ťažšou formou VPU tolerovať kopírovanie poznámok spolužiaka, zvukový záznam výkladu a pod.

PORUCHA AKTIVITY A POZORNOSTI

- Zostaviť jasný rozvrh činností a napísať pre každého zrozumiteľne krátke pravidlo správania sa v škole alebo mimo nej.
- Každú mimoškolskú aktivitu je dobré vopred oznámiť a prediskutovať so žiakmi (hyperaktívny žiak sa musí na to pripraviť a zamerať). Každú zmenu oznámiť pokojne.
- Používať priame, krátke a výstižné vety (aj príkazy a inštrukcie musia byť jasné a jednoduché). Dôležité pokyny posilniť pomocou vizuálneho alebo telesného kontaktu.
- Pri rušivom a neprimeranom správaní žiaka by mal učiteľ zostať pokojný a nezvyšovať hlas. Lepšie je počkať, až sa žiak upokojí, a potom problém predebatovať. Pri nevhodnom reagovaní navrhnúť alternatívy- poradiť mu, ako by mohol reagovať inak.

- Nezapisovať žiakovi poznámky typu.....žiak vyrušoval na hodine, zabudol si pomôcky, zabával sa, vrtel sa.....všetky dané ukazovatele vyplývajú z jeho diagnózy.
- Pri silnom nepokoji na vyučovaní je možné zaradiť uvoľňovacie sekvencie pomocou hier zameraných na telo.
- Nie sú vhodné bleskovky a päťminútovky.
- Organizovať prácu žiakov v menších skupinách.
- Dôležité úlohy nenechávať na posledné vyučovacie hodiny. Dôležitý výklad učiva podať v prvých 20 minútach.
- Nechať radšej žiaka urobiť jednu časť práce správne, než celú s chybami. Zadávať kratšie úlohy postupne, radšej než jednu dlhú.
- Odmeňovať aj pohotovosť a snahu, nie len výsledok.
- Cez prestávky je vhodné umožniť pohybové aktivity (napr. na chodbe).
- Venovať pozornosť vzťahom medzi žiakmi – chrániť žiaka, aby sa nestalo triednym šašom, „blbcom“ alebo obetným baránkom.
- Buďte pozorní pri práci žiaka – pozornosť si vyžadajte alebo smerom k žiakovi odkomunikujte oslovením, ľahkým dotykom, prikývnutím, úsmevom.
- Žiak sa musí učiť tak, aby sa súčasne niečomu priučili aj ostatní, má čítať nahlas (ak mu to nespôsobuje stres), má sám zreprodukovať učebnú látku spolužiakom.
- Učiť žiakov dávať pozor na neverbálne podnety, aby lepšie udržali pozornosť, poskytovať im často spätnú väzbu o ich správaní – aj pozitívnu.
- Keď žiak poruší pravidlo, nereagovať s posmechom alebo rozčúlene. Spýtať sa žiaka, aké pravidlo bolo porušené, ak je treba, formulovať ho ešte raz. Potom zvoliť vhodnú metódu, ktorá by mala byť účinná a okamžitá. Dlhú už potom o ňom nehovoriť.
- Ako trest nesmie byť nič, čo „zablokuje“ životne dôležité potreby žiaka - napr. pohyb cez prestávky je dôležitý, dodatočné úlohy, ktoré vyžadujú pozornosť.
- Ako vhodný je systém bodov, jeho pravidelné vyhodnocovanie a jasné odôvodnenie.

LOGOPEDICKÉ ODPORÚČANIA PRE PEDAGÓGOV PRI PRÁCI SO ŽIAKMI SO ŠVVP

- Rozvíjať aj neverbálne zručnosti (orientácia, pamäť, jemná motorika, grafomotorika, sluchové a zrakové funkcie).

- Dávať pozor na preťaženie, psychickú únavu žiaka, poskytovať pravidelné prestávky na oddych, relax mimo lavice/triedy.
- Ideálny je menší detský kolektív.
- Zadávať stručné slovné pokyny v poradí, v akom majú byť vykonané, viackrát zopakovať inštrukciu.
- Ponechať dostatok času na porozumenie.
- Preformulovať, parafrázovať inštrukcie, používať jasné, priame požiadavky.
- Používať aktívne slovné väzby namiesto pasívnych ako aj kratšie, jednoduché vety.
- Overovať porozumenie zadania úloh priebežne počas žiakovej práce.
- Podporovať žiaka v tom, aby požiadal o vysvetlenie keď nerozumie.
- Spomaliť tempo reči - žiaci s oslabením vo verbálno – akustickej pamäti potrebujú viac času na súčasné spracovanie fonologického a sémantického aspektu slov v prúde reči.
- Akceptovať pretrvávajúce narušenie komunikačnej schopnosti žiaka ako v jeho rečovom prejave, tak aj v čítaní, kde pretrvávajú fonologická porucha, substitúcie, asimilácie hlások a artikulačná neobratnosť, kde žiak prispôsobuje výslovnosť pre neho ľahšie vysloviteľnej hláske – z toho môžu vyplývať chyby v čítaní i v písaní.
- Akceptovať nedostatky vo verbálnom vyjadrovaní žiaka – hľadať iné náhrady – výber viacerých možností odpovedí, v čo najväčšej miere podporovať verbálne vyjadrovanie žiaka vizualizáciou učiva prostredníctvom obrázkového materiálu, použitím pojmových máp, nápovedných tabuliek s daným precvičovaným gramatickým javom.
- Pomôcť s formuláciami (poskytnúť sémantické ako aj fonetické nápovede).
- Slovné odpovede brať citlivo, poskytnúť dostatok času, príp. ponúknuť slová, ktoré môže žiak použiť. Netrvať na presnom znení odpovede. Pri dysgramatizme poskytnúť správny tvar slova, používať pomocné otázky či osnovu.
- Nehodnotiť vonkajšiu stránku prejavu, zamerať sa na obsah.
- Rozvíjať slovnú zásobu, tvorbu viet, naratívne schopnosti, konverzačné schopnosti, fonematickú diferenciáciu, akusticko-verbálnu pamäť.
- Slovné odpovede brať citlivo, poskytnúť dostatok času, príp. ponúknuť slová, ktoré môže žiak použiť. Netrvať na presnom znení odpovede. Ak si žiak nevie vybaviť správne slovo, napovedať mu opisáním významu slova, príp. prvou hláskou či slabikou.
- V písanom prejave nehodnotiť záměny hlások, nesprávne gramatické tvary slov, nesprávne časovanie a skloňovanie.

- Efektívne pre žiakov s dysfáziou sú online cvičenia, práca na počítači, edukačné webové portály.
- Pri písomnom skúšaní preferovať test – doplnenie, výber správnej odpovede, maximálne jedno či dvojslovnú odpoveď, nevyžadovať od žiaka celé vety. Vynechať alebo aspoň redukovať časovo limitované skúšky (päťminútovky).
- Využívať pojmové mapy alebo grafy.
- Cudzí jazyk hodnotiť slovne, zamerať sa na frázy a konverzačné zručnosti, neľpieť na gramatických pravidlách, akceptovať foneticky správne napísané slová, využívať vizuálnu podporu pri výučbe.
- Citlivo pristupovať ku klasifikácii a k pedagogickému hodnoteniu.

Prílohy:

1. Záznam z konzultačného stretnutia č.1 - Odporúčania pre prácu so žiakom v riziku
2. Záznam z konzultačného stretnutia č.2 - Odporúčania pre prácu so žiakom so ŠVVP

Skratky:

ADHD – porucha pozornosti spojená s hyperaktivitou

CPP – Centrum poradenstva a prevencie

IKT - informačno-komunikačné technológie

IVP – Individuálny vzdelávací program

SZP – sociálne znevýhodnené prostredie

ŠkVP – školský vzdelávací program

ŠPT – školský podporný tím

ŠVVP – špeciálne výchovno–vzdelávacie potreby

VPU – vývinové poruchy učenia

ZŠ s MŠ – základná škola s materskou školou

7. Vymedzenie gramotnosti a ich gradačná postupnosť

Metakognícia

Charakteristika metakognície

- reflektovať procesy myslenia a stratégie učenia,
- uvedomovať si vlastný proces premýšľania a poznávania,
- zlepšiť spôsobilosť riešiť problémy a kriticky myslieť,
- dosahovať nezávislosť v učení,
- samostatne regulovať svoje učenie,
- dosahovať dlhodobý študijný úspech,
- prispôbiť prístupy k učeniu na základe silných a slabých kognitívnych stránok a osobných preferencií.

Na konci 3. ročníka žiak dokáže pomenovať svoje silné a slabé stránky v myslení a popísať oblasti, v ktorých sa potrebuje zlepšovať. Pozná základné stratégie učenia sa, vykonávania úloh a riešenia problémov s pomocou učiteľa a používa jednoduché stratégie na zapamätanie a usporiadanie informácií.

Na konci 5. ročníka žiak prejavuje vyššiu mieru porozumenia svojim silným stránkam v myslení, ako aj oblastiam, v ktorých sa potrebuje rozvíjať. Reflektuje na svoj úspech/neúspech pri riešení úloh a dosahovaní cieľov, využíva možnosť vybrať si a uplatňovať vhodné základné stratégie učenia sa podľa vhodnosti a vlastných preferencií a upravuje ich podľa účinnosti. Žiak dokáže tvoriť jednoduchý plán či postup pre splnenie úlohy, na základnej úrovni monitoruje a hodnotí svoj pokrok v učení a dokáže identifikovať, čo sa z úlohy či nejakého zážitku naučil.

Na konci 9. ročníka žiak s väčšou mierou samostatnosti na základe spätnej väzby a sebareflexie zdokonaľuje svoje povedomie a chápanie silných stránok a priestoru pre rozvoj. Identifikuje a ovplyvňuje okolnosti, ktoré mu učenie a rozvoj uľahčujú aj sťažujú. Prijíma informované rozhodnutia v aplikácii rôznych stratégií učenia a kriticky monitoruje a optimalizuje svoj progres tak počas, ako aj po riešení úloh či dosahovaní cieľov. Samostatne, ako aj v spolupráci s inými tvorí, prispôbuje a vyhodnocuje postupy riešenia a identifikuje a aplikuje vhodné nástroje a techniky na usporiadanie a správu informácií.

Charakter

Charakteristika rozvoja charakteru

- vybudovať vlastný charakter, rozvážnosť a prosociálnosť,
- prispievať k školskej kultúre a étosu,

- zvnútorniť charakterové dispozície (cnosti) a hodnoty ,
- napodobňovať dobré charakterové správanie učiteľov a spolupracovať s nimi,
- začleniť rozvoj charakteru do vlastného vzdelávania,
- uvedomiť si význam šťastného, naplneného života a príspevok k spravodlivej a solidárnej spoločnosti,
- nadobudnúť osobnostné morálne črty, ktoré ovplyvňujú správanie a motiváciu.

Na konci 3. ročníka je žiak schopný identifikovať základné morálne emócie, primerane veku sústredene uvažovať nad etickými témami a zamýšľať sa nad príbehmi, v ktorých ľudia prekonávajú samých seba. Dokáže klásť otázky bez zahanbenia, rešpektovať rozdielne názory a vysloviť svoj názor pred druhými. Žiak na základnej úrovni rozumie významu odvahy, pravdy a zodpovednosti, dokáže vytrvať v snahe pri neúspechu. Vie identifikovať dobré vlastnosti blízkych ľudí, vyjadrovať uznanie, prejavovať starostlivosť, kooperovať v skupine a rozhodovať sa s ohľadom na dôsledky svojich činov.

Na konci 5.ročníka je žiak schopný reflektovať príčiny svojich morálnych emócií a využívať základné techniky na ich reguláciu a vnímať prínos osobností so silným morálnym charakterom. Identifikuje protichodné informácie a priznáva si chyby aj bez vyzvania učiteľom. Vie vysloviť svoj názor pred skupinou aj bez výzvy učiteľa, vychádza zo svojej zóny komfortu, zaujíma sa o potreby druhých a koná dobročinne. Dbá o rozvoj svojho talentu, identifikuje a reguluje prekážky, ktoré mu bránia v uskutočňovaní dobrého rozhodnutia. Rešpektuje odlišné názory, prispieva k tvorbe pravidiel a dodržiava ich. Rozlišuje dobré a zlé konanie v rôznych kontextoch a zvažuje dôsledky svojich činov. Pri rozhodovaní zohľadňuje situáciu, ciele a využíva čestné prostriedky, koná zodpovedne a s ohľadom na spoločné dobro.

Na konci 9.ročníka je žiak schopný identifikovať rozličné odtiene morálnych emócií, konať podľa vnútornej motivácie a uvažovať nad svojím miestom a poslaním vo svete. Vie kriticky posúdiť informácie, nachádzať tvorivé riešenia problémov, pri debate štruktúrovať argumenty. Dokáže obhájiť svoj názor, vytrvá v dobrom konaní aj v anonymnom prostredí a stanovuje si ambiciózne ciele. Je schopný prijať a spracovať zmeny, uplatňuje sebadisciplínu a efektívne začleňuje spätnú väzbu do dosahovania dobročinných cieľov. Prejavuje empatiu, koná s láskavosťou a odpúšťa. Vo vzťahu k spoločenským rozhodnutiam zdôvodňuje svoju pozíciu, koná čestne a eticky. Dbá na spoločenstvo, solidaritu a sebakontrolu, stáva sa vzorom pre druhých.

Doménové gramotnosti

Jazyková a komunikačná gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- porozumieť, vyjadriť a interpretovať fakty, pojmy, emócie a názory hovoreným a písaným jazykom, využívajúc aj vizuálne, audiovizuálne a digitálne materiály v rôznych kontextoch,
- efektívne a rešpektujúco komunikovať, a to vhodným a tvorivým spôsobom.

Postojový rámec

- vytvárať pozitívny vzťah k jazyku ako k individuálnej, spoločenskej, národnej a kultúrnej hodnote,
- porozumieť jazykovej a kultúrnej rozmanitosti,
- vytváranie pozitívneho vzťahu k čítaniu,
- rešpektovať používateľov iných jazykov a príslušníkov iných národov a etnických skupín, vytvárať a upevňovať pozitívny vzťah k učeniu sa jazykov,
- posilňovať autonómnosť pri jazykovom rozvoji.

Obsahový rámec

- získať a rozvíjať komunikačné spôsobilosti v rámci recepcie, produkcie a interakcie s oporou o potrebné jazykové znalosti,
- porozumieť rôznym žánrom počúvaného a čítaného textu, s dôrazom na rozvíjanie spôsobilostí vyhodnotiť a využiť získané informácie,
- tvoriť rôzne žánre hovoreného a písaného textu a kultivovať verbálne a neverbálne vyjadrovanie,
- efektívne komunikovať myšlienky, emócie, potreby a názory, rešpektovať komunikačného partnera a uplatňovať sociokultúrne zvyklosti.

Procesuálny rámec

- osvojovať si stratégie komunikačnej interakcie, porozumenia a tvorenia textu, uplatňovať ich v rôznych komunikačných, vzdelávacích a sebarozvojových kontextoch,
- monitorovať a sebaregulovať používanie jazyka (uplatňovanie metakognitívnych procesov),
- osvojovať si efektívne stratégie učenia sa jazyka, rozvíjať kritické myslenie a argumentačné zručnosti pri používaní jazyka a pri komunikačných činnostiach.

Postupnosť rozvíjania jazykovej a komunikačnej gramotnosti je konkretizovaná v rámci troch podoblastí: vyučovanie prvého jazyka, vyučovanie slovenského jazyka ako druhého jazyka, vyučovanie cudzích jazykov.

Vo vyučovaní prvého jazyka sa rozvíjanie jazykovej a komunikačnej gramotnosti osobitne zameriava na postupné osvojovanie čitateľskej a pisateľskej gramotnosti spolu s rozvíjaním dialogickej komunikácie, aktívneho počúvania a tvorenia hovoreného prejavu.

Na konci 3. ročníka má žiak osvojené základy čítania a písania. Dokáže viesť jednoduchý dialóg a vyjadrovať myšlienky a svoje prežívanie hovorenou a písanou formou. Dokáže porozumieť počúvaným a čítaným vecným a literárnym textom na úrovni explicitných významov a vyvodzovať z nich základné implicitné významy. Kládne otázky k obsahu textu a sleduje vlastné porozumenie.

Na konci 5. ročníka žiak dokáže viesť dialóg sociálne a vecne primeraným spôsobom, vie si pripraviť a predniesť primeraný hovorený prejav, vie vytvoriť písaný a obrazovo-písaný text. Vyjadruje svoj názor a podopiera ho argumentmi. Dokáže porozumieť súvislým, nesúvislým, obrazovo-písaným a primeraným digitálnym textom. Vo vecných a literárnych textoch identifikuje explicitné informácie a vyvodzuje z nich základné a prehlbujúce implicitné informácie. Používa základné stratégie porozumenia textu a posudzuje mieru vlastného porozumenia.

Na konci 9. ročníka žiak dokáže aktívne vstupovať do hovorenej a písanej komunikačnej interakcie, uplatňuje pritom tvorivosť a efektívnu spoluprácu. Dokáže objasňovať problémy v súvislých hovorených, písaných, obrazovo-hovorených a obrazovo-písaných textoch a svoje názory podopiera argumentmi. Dokáže spracovať a vyhodnotiť informácie z rôznych informačných zdrojov a médií, uplatňuje pritom kritické myslenie a schopnosť riešiť problémy. Uplatňuje stratégie tvorenia a porozumenia textu a reguluje vlastnú komunikačnú činnosť.

Vo vyučovaní cudzích jazykov sa budovanie jazykovej a komunikačnej gramotnosti zakladá na postupnom rozvíjaní komunikačných jazykových činností: recepcie (počúvanie a čítanie s porozumením), produkcie (ústny a písomný prejav) a interakcie (ústna a písomná interakcia).

V prvom cudzom jazyku žiak postupuje od najnižšej úrovne pred-A1 na konci prvého cyklu až po komunikačnú úroveň A2 na konci tretieho cyklu. V druhom cudzom jazyku dosiahne komunikačnú úroveň A1 na konci tretieho cyklu.

Na konci 3. ročníka žiak vníma nové zvuky, slová a informácie, ktoré mu cudzí jazyk prináša a je motivovaný k jeho ďalšiemu objavovaniu. Rozumie krátkym pokynom a jednoduchým vetám s vizuálnou podporou. Na základe poskytnutého vzoru používa veľmi jednoduché slovné spojenia, dokáže písomne reprodukovať krátke vety.

Na konci 5. ročníka žiak rozumie bežným jednoduchým hovoreným a písaným textom. Formuluje jednoduché otázky a dokáže na ne odpovedať. Dokáže podať základné informácie

o sebe a svojom okolí, opísať osoby, predmety aj jednoduché aktivity. Dokáže napísať jednoduché, krátke texty. Používa základné stratégie komunikácie, aby dokázal jednoducho komunikovať. Žiak si začína uvedomovať dôležitosť učenia sa cudzích jazykov pre svoj ďalší rozvoj a vnímať jazykovú a kultúrnu rozmanitosť spoločnosti.

Na konci 9. ročníka sa žiak dokáže prostredníctvom jednoduchého jazyka porozprávať s rovesníkmi, učiteľmi alebo inými ľuďmi o bežných témach. Dokáže sledovať dej príbehu a zachytiť konkrétne informácie z primerane náročného počúvaného alebo čítaného textu, dokáže napísať jednoduché súvislé texty a uplatňovať kritické myslenie pri práci s informáciami. Zapája sa do komunikačných situácií, v ktorých využíva vhodné stratégie, spracováva informácie, jednoducho vyjadruje vlastné myšlienky a názory na rôzne témy. Je schopný identifikovať odlišnosti a prieniky medzi vlastnou kultúrou a kultúrami iných národností a krajín. Uvedomuje si význam cudzích jazykov pre praktický život a je schopný reflektovať proces vlastného učenia sa.

Matematická gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- rozoznať matematickú podstatu problémov a riešiť ich pomocou matematiky,
- kriticky uvažovať a logicky zdôvodňovať,
- porozumieť a vyjadriť podstatu problému, diskutovať o probléme, navrhnúť stratégiu riešenia problému, riešiť problém pomocou nástrojov matematiky a interpretovať riešenie problému,
- stanoviť/vysvetliť podmienky alebo hranice platnosti výsledkov a záverov
- riešiť životné potreby jednotlivca ako konštruktívneho, zainteresovaného a reflektujúceho člena spoločnosti.

Úroveň matematickej gramotnosti je závislá od úrovne osvojenia si matematického obsahu a úrovne zvládnutia matematických praktík, ktoré zahŕňajú matematické modelovanie, prácu s matematickými reprezentáciami a používanie matematického jazyka.

Postojový rámec

- chápať úlohu a význam matematiky pre jednotlivca a spoločnosť,
- chápať význam komunikácie a spolupráce pri riešení problémov,
- uvedomovať si vlastný matematický potenciál a pociťovať potrebu zvyšovať vlastnú matematickú pripravenosť,
- vnímať chybu ako dôležitú súčasť učenia sa, zvládať emócie súvisiace s úspešnosťou, prípadne neúspešnosťou pri riešení problémov,
- mať skúsenosť s vplyvom počiatočných podmienok na zvolenú metódu a výsledky

- prejaviteľ kreativitu v riešení problémov, myslieť strategicky a oceňovať konštruktívne prístupy riešenia problémov.

Obsahový rámec

- orientovať sa v matematických pojmoch, vzťahoch a postupoch v obsahových oblastiach matematiky (čísla a operácie; závislosti, vzťahy a narábanie s údajmi; geometria),

- využívať matematické praktiky (matematické reprezentácie; modelovanie; jazyk, komunikáciu a argumentáciu) pri riešení problémov,

- riešiť matematické problémy, ktoré podporujú principiálne a koncepčné pochopenie, rozvoj zručností a návykov mysle, efektívne pracovať s chybou ako dôležitou súčasťou riešenia problémov a navrhovať eliminačné postupy,

- zrozumiteľne a konštruktívne prezentovať návrhy stratégií a riešenie problémov.

Procesuálny rámec

- kriticky myslieť, konceptualizovať, zovšeobecňovať a využívať

- používať metódy vytvárania matematických poznatkov a rozumieť systému skúmania v matematike,

- využívať skúsenosti z riešenia matematických úloh v rámci zúčastnenej a produktívnej participácii v spoločnosti.

Na konci 3. ročníka žiak rozoznáva jednoduché matematické situácie v explicitných situáciách a známych kontextoch, interpretuje ich a používa priame logické úsudky pri ich riešení. Pozná elementárne matematické pojmy, objavuje jednoduché vzťahy medzi nimi, rozumie a rutinne používa základné algoritmy a postupy. Pri riešení úloh využíva jednoduché spôsoby znázornenia, dokáže ich vysvetliť, používa jednoduché matematické symboly a diskutuje o použitých metódach riešenia úloh.

Na konci 5. ročníka žiak rieši náročnejšie konkrétne matematické situácie vyžadujúce procesy rozhodovania a uvažovania o jednoduchých obmedzeniach alebo predpokladoch. Pozná a používa rozšírený matematický pojmový aparát, aplikuje rozšírené matematické nástroje a postupy na riešenie a interpretáciu problémov. Samostatne navrhuje, tvorí a používa jednoduché matematické modely, vyhodnocuje jednoduché stratégie riešenia úloh. Objavuje jednoduché súvislosti, vie ich interpretovať a zdôvodniť.

Na konci 9. ročníka žiak interpretuje a rieši zložitejšie problémy, identifikuje obmedzenia a špecifikuje predpoklady. Pozná a používa matematický pojmový aparát na pokročilej úrovni, aplikuje pokročilé matematické nástroje a zložitejšie postupy. Využíva a vyhodnocuje rôzne, aj neštandardné, stratégie riešenia úloh. Pri zdôvodňovaní tvorí príklady a kontrapríklady. Aktívne a plynulo využíva v komunikácii matematický jazyk a pri riešení a interpretácii úloh rutinne narába so symbolickými reprezentáciami.

Informatická gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- riešiť každodenné informatické problémy a situácie
- disponovať primeraným informatickým aparátom,
- navrhovať riešenia informatických problémov,
- kriticky uvažovať a argumentovať,
- využívať vhodné reprezentácie, formálny jazyk a informatické nástroje na dosiahnutie cieľa.

Postojový rámec

- zmysluplne vyberať a používať vhodné nástroje na dosiahnutie cieľov,
- korektne argumentovať a prezentovať výsledky riešenia v kontexte pôvodného problému,
- bezpečne pracovať v digitálnom prostredí.

Obsahový rámec

- na primeranej úrovni, zodpovedajúcej svojim potrebám a schopnostiam, rozumieť informatickým pojmom, vzťahom a procesom.

Procesuálny rámec

- analyzovať a porozumieť jednoduchým problémom z reálnych situácií a navrhovať postupy a vhodné nástroje na ich riešenie,
- interpretovať vhodné modely, štruktúry a reprezentácie údajov, stavov a procesov,
- tvoriť jednoduché predpoklady, zdôvodňovať, optimalizovať a kriticky posudzovať riešenia informatických problémov, vyvodzovať dôsledky, vrátane identifikácie a opravy chýb,
- rozumieť, interpretovať, vytvárať a zapisovať vzťahy, návody na riešenie daného problému pomocou konštrukcií formálneho jazyka,
- používať digitálne technológie.

Na konci 3. ročníka žiak pozná jednoduché princípy a koncepty informatiky, vrátane elementárnej logiky, jednoduchej reprezentácie údajov, na úrovni propedeutiky dokáže prakticky vytvoriť počítačové programy, vie zvoliť a použiť primerané nástroje na úpravu údajov rôznych typov, pre vytváranie a ladenie elementárnych programov a pre prácu s webovými stránkami.

Na konci 5. ročníka žiak pozná základné princípy a koncepty informatiky vrátane logiky a reprezentácie údajov, dokáže prakticky zostaviť program s konštrukciami a konceptami primeranými jeho veku, analyzovať problémy, používať a posudzovať digitálne technológie, bezpečne sa pohybovať v digitálnom prostredí.

Na konci 9. ročníka žiak pozná princípy a koncepty informatiky vrátane abstrakcie, logiky, reprezentácie údajov a programov, dokáže analyzovať problémy z hľadiska digitálnych

technológií, má praktické skúsenosti s tvorbou počítačových programov na riešenie problémov, analyticky posudzuje a používa digitálne technológie.

Prírodovedná gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- používať prírodovedné (vedecké) poznatky, identifikovať otázky a vyvodzovať dôkazmi podložené závery pre pochopenie a tvorbu rozhodnutí o svete, v ktorom žijeme, prírode a zmenách, ktoré v našom prostredí v dôsledku ľudskej aktivity nastali,
- porozumieť princípom objektívneho a systematického skúmania, ako aj úlohe vedy v našej spoločnosti.

Prírodovedná gramotnosť pozostáva z troch zložiek: prírodovedných predstáv, prejavov (vedeckého) postoja k realite a spôsobilostí vedeckej práce.

Postojový rámec

- prejavovať záujem o prírodu a javy, ktoré v nej prebiehajú,
- prejavovať záujem o prírodné vedy, podporovať výskumné aktivity a mať snahu konať zodpovedne (napríklad vo vzťahu k prírodným zdrojom, životnému prostrediu).

Obsahový rámec

- osvojiť si súbor prírodovedných poznatkov (pojmov a zovšeobecnení) a ich vzťahov,
- poznávať reálne javy a procesy s dominantne činnostným a induktívnym charakterom.

Procesuálny rámec

- poznať nástroje vytvárania a usporiadania informácií o svete okolo nás,
- ovládať a využívať typické prírodovedné spôsoby myslenia a pracovných postupov.

Na konci 3. ročníka žiaci disponujú určitými čiastočne rozvinutými prírodovednými predstavami a v známych situáciách vedia poskytnúť možné vysvetlenia alebo formulovať závery z jednoduchých pozorovaní a riadených jednoduchých výskumných aktivít. Sú schopní jednoduchého uvažovania a vysvetlenia výsledkov vedeckého výskumu či technologického riešenia problémov, pričom sa spoliehajú na empirické poznanie.

Na konci 5. ročníka sú žiaci schopní vybrať fakty a vedomosti potrebné na vysvetlenie javov a použiť jednoduché modely alebo stratégie skúmania. Dokážu vysvetliť prírodovedné pojmy z rôznych vedných oblastí a použiť ich na krátke zdôvodnenia a tvorbu rozhodnutí založených na ich prírodovedných vedomostiach. Dokážu svoje prírodovedné vedomosti využiť aj vysvetliť ostatným.

Na konci 9. ročníka sú žiaci schopní skúmať a následne vhodne prepojiť vedomosti a kritické uvažovanie. S takto rozvinutou prírodovednou gramotnosťou vedia v danej situácii porovnať,

vybrať, zhodnotiť primerané vedecké zdôvodnenie a sú schopní sformulovať vysvetlenia vychádzajúce z kritickej analýzy dôkazov a argumentov.

Spoločenskovedná gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- prejavovať sa ako samostatné, slobodné a zodpovedné osobnosti, uplatňovať svoje práva a naplňovať svoje povinnosti,
- byť vnímavý voči sebe aj voči druhým a krajine,
- nadobudnúť pozitívny vzťah k demokratickej spoločnosti a k potrebe udržateľnosti života na Zemi,
- prejavovať aktívny postoj k riešeniu aktuálnych výziev a problémov,
- uvedomovať si vlastnú identitu v globalizovanom svete,
- porozumieť podobným aj odlišným geografickým, historickým, kultúrnym, náboženským, hospodárskym a politickým špecifikám ľudského spoločenstva v rôznych častiach Zeme,
- prejavovať rešpekt a ohľaduplnosť voči iným ľuďom, ich kultúram a duchovným hodnotám,
- vyhľadávať, analyzovať a interpretovať informácie v rôznej podobe vyvodzovať z nich logicky správne závery, ktoré dokážu argumentačne podložiť a prezentovať.

Postojový rámeč

- vnímať svoju hodnotu, hodnotu druhých a hodnotu krajiny,
- kultivovať svoje správanie s rešpektom k sebe i druhým na základe morálnych zásad a uvedomenia si dôsledkov svojho konania,
- rozvíjať pozitívny vzťah k demokratickej spoločnosti a k potrebe udržateľnosti života na Zemi,
- osvojiť si aktívny postoj k riešeniu aktuálnych výziev a problémov.

Obsahový rámeč

- orientovať sa v geografických, historických a spoločenskovedných pojmoch, javoch a procesoch,
- pozorovať vzťahy medzi ľuďmi a vzťahy medzi človekom a krajinou v súčasnosti aj minulosti,
- klasifikovať skúmané javy, udalosti a procesy na základe stanovených kritérií,
- rozlišovať fakty, názory a interpretácie,
- odhaľovať príčiny a následky vybraných fenoménov.

Procesuálny rámeč

- vyhľadávať, analyzovať a interpretovať informácie v rôznej podobe,
- získavať kvantitatívne a kvalitatívne údaje potrebné pre ciele vlastného bádania,
- viesť kultivovanú diskusiu s využitím vecnej argumentácie,

- robiť zodpovedné a odôvodnené rozhodnutia na základe kritického posúdenia informácií,
- navrhovať prospešné riešenia a podieľať sa na ich realizácii, aj s ohľadom na budúci vývoj,
- uplatňovať svoje práva a naplňovať svoje povinnosti.

Na konci 3. ročníka je žiak schopný elementárne skúmať svoju obec, jej blízke okolie a vzťahy medzi ľuďmi. Žiak pozoruje, porovnáva a zaznamenáva vybrané aspekty fungovania komunity, v ktorej žije. Vie sa orientovať vo svojom okolí a pozná jeho špecifiká. Pozná základné časové intervaly. Je si vedomý, že súčasnosť je výsledkom konania v minulosti. Rešpektuje základné pravidlá spolunažívania a komunikácie. Zaujíma sa o svoje okolie a je ochotný zapájať sa do aktivít na jeho zlepšovanie.

Na konci 5. ročníka má žiak osvojené základy aktívneho občianstva, uvedomuje si svoje práva, povinnosti a zároveň aj možnosti pozitívne ovplyvňovať svet vo svojom bezprostrednom okolí. Vie vysvetliť základné mechanizmy fungovania demokratickej spoločnosti, spolupracovať na riešení výziev a konfliktov. Žiak je schopný poznávať a porovnávať geografické pomery Slovenska a jeho oblastí s využitím rôznych zdrojov informácií. Dokáže poznávať minulosť pomocou práce s jednoduchými historickými prameňmi.

Na konci 9. ročníka je žiak vnímavý voči sebe aj voči druhým a krajine. Má pozitívny vzťah k demokratickej spoločnosti a k potrebe udržateľnosti života na Zemi. Aktívne sa zapája do riešenia výziev a problémov. Uvedomuje si vlastnú identitu v globalizovanom svete. Rozlišuje rôzne geografické, historické, kultúrne, hospodárske a politické špecifiká ľudského spoločenstva na Zemi, čo vedie k rešpektu a ohľaduplnosti voči iným ľuďom a kultúram. Žiak má rozvinutú schopnosť vyhľadávať, analyzovať a interpretovať informácie v rôznej podobe.

Technická a profesijná gramotnosť

Charakteristika technickej gramotnosti

- používať, riadiť, hodnotiť a chápať techniku,
- pochopiť, čo je technika a technológie, ako fungujú, ako formujú spoločnosť a ako ich formuje spoločnosť,
- technicky myslieť a pracovať s technickými zariadeniami a využiť ich vynaliezavosť pri navrhovaní a stavbe vecí a pri riešení praktických problémov, ktoré sú technologického charakteru.
- byť spokojný s používaním technických zariadení a technológií,

- mať určitý stupeň vedomostí o povahe, správaní, sile a dôsledkoch mnohých aspektov techniky a technológií z perspektívy reálneho sveta.

Postojový rámec

- chápať úlohu techniky v spoločnosti (pochopenie rôznych aspektov techniky) z pohľadu ekonomických, sociálnych, estetických a morálnych vzťahov,
- reflektovať úlohu techniky v modernej spoločnosti.

Obsahový rámec

- orientovať sa v technických pojmoch a procesoch, narábať s technickými prostriedkami,
- vymedzovať základné fakty, pojmy a procesy, ktoré reprezentujú techniku.

Procesuálny rámec

- osvojiť si princípy navrhovateľských a konštruktérsko-technologických aktivít, ovládať metódy a systém vedeckého skúmania,
- poznať bohatú sociálnu skúsenosť s technikou a poznávať ju v autentickom sociálnom a kultúrnom kontexte, vrátane formovania postojov k technike,
- kriticky hodnotiť, klásť vlastné otázky, diskutovať a zdieľať vlastné postoje a názory, vrátane analýz vlastných produktov.

Na konci 3. ročníka žiak v rámci technickej gramotnosti rozlišuje prírodné a technické materiály a pracovné postupy, rieši jednoduché technické otázky na základe poznania elementárnych javov a zákonitostí v technike.

Na konci 5. ročníka žiak v rámci technickej gramotnosti rieši technické úlohy a problémy a prezentuje návrhy riešení, používa jednoduché technické zariadenia v každodennom živote.

Na konci 9. ročníka žiak v rámci technickej gramotnosti pracuje s materiálmi a technológiami na ich opracovanie, využíva technické zariadenia, predmety, je schopný tvorivo a s aplikáciou správnych technických postupov navrhovať, realizovať a vyhodnocovať predmety.

Charakteristika profesijnej gramotnosti

- identifikovať a rozvíjať reálny profesijný cieľ,
- poznať svoje silné stránky,
- prijať a vyjadriť spätnú väzbu a v procese kariérového plánovania vytvárať konštruktívne rozhodnutia,
- mať určitý stupeň vedomostí o kariérových hodnotách, osobnom kariérovom smerovaní a kariérovom plánovaní ako celoživotnom procese.

Postojový rámec

- chápať význam kariérových hodnôt v spoločnosti,

- realizovať konštruktívne kariérové rozhodnutia.

Obsahový rámec

- orientácia v pojmoch a procesoch sveta práce,
- vymedzovať základné fakty, pojmy a procesy, ktoré reprezentujú kariérovú výchovu.

Procesuálny rámec

- osvojiť si princípy kariérového plánovania,
- tvoriť osobné kariérové portfólio, ktoré vychádza zo sebapoznania, je zdrojom sebareflexie a podkladom pre stanovenie cieľov,
- kriticky posudzovať svoje zručnosti, talent a schopnosti a cieľavedome ich rozvíjať.

Na konci 3. ročníka žiak v rámci profesijnej gramotnosti identifikuje vzájomne súvisiace pracovné činnosti a profesie a pomenúva možnosti využitia nadobudnutých pracovných zručností a návykov v rôznych oblastiach ľudskej činnosti.

Na konci 5. ročníka žiak v rámci profesijnej gramotnosti pozná rôzne profesie a povolania súvisiace s rôznymi odbormi, má predstavu o možnostiach ďalšieho štúdia podľa vlastných záujmov, vytvára osobné kariérové portfólio.

Na konci 9. ročníka žiak v rámci profesijnej gramotnosti pri plánovaní kariérneho smerovania kriticky posudzuje svoje zručnosti, talent a schopnosti a aplikuje základné stratégie a metódy plánovania.

Zdravotná a pohybová gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- dosiahnuť úroveň vedomostí, osobných zručností a sebadôvery na zlepšenie osobného zdravia a zdravia ľudí v bezprostrednom okolí zmenou osobného životného štýlu,
- efektívne využívať informácie o zdraví a podpore zdravia potrebné pre posilnenie starostlivosti o svoje zdravie,
- chápať negatívne vplyvy zdraviu škodlivých látok a mať zdravé stravovacie návyky,
- v prípade ohrozenia života alebo zdravia vedieť primerane veku zareagovať a poskytnúť prvú pomoc.

Postojový rámec

- chápať dôležitosť pohybu z pohľadu zdravotných, sociálnych, estetických a morálnych vzťahov,
- uvedomovať si potrebu sebapoznania a sebareflexie pre vlastný pohybový rozvoj,
- chápať význam pravidiel a fair play v športe,
- vnímať pohybovú aktivitu ako možnosť trávenia voľného času,
- chápať dôležitosť zdravého životného štýlu ako prostriedku podpory zdravia,

- orientovať výchovu žiakov tak, aby viedla k spokojnosti žiakov s vlastným životom.

Obsahový rámec

- orientovať sa v pojmoch súvisiacich so športom a olympizmom,
- poznať telovýchovnú terminológiu a pravidlá športov,
- využívať moderné technológie pre monitorovanie telesnej zdatnosti a pohybovej výkonnosti,
- poznať charakteristiky správneho držania tela a dopad chybného držania tela na zdravie,
- orientovať sa v pojmoch súvisiacich so zdravým životným štýlom a jeho obsahovými zložkami,
- dôraz klásť na vymedzenie základných faktov, pojmov a procesov, ktoré reprezentujú zdravotnú výchovu,
- podporovať rozvoj vzájomného rešpektu, solidarity a tolerancie ako súčasť podpory duševného zdravia.

Procesuálny rámec

- ovládať základné pohybové a športové zručnosti,
- rozvíjať pohybové schopnosti prostredníctvom vhodných pohybových a športových prostriedkov,
- aplikovať telesné cvičenia zamerané na podporu správneho držania tela,
- viesť žiakov k zlepšovaniu svojej telesnej zdatnosti a pohybovej výkonnosti pri zohľadnení osobných dispozícií,
- získať vedomosti a zručnosti potrebné pre ochranu života a zdravia v krízových situáciách,
- osvojiť si vedomosti a zručnosti pre poskytnutie prvej pomoci na veku primeranej úrovni,
- integrovať postoje, vedomosti a zručnosti žiakov zamerané na vlastnú i celospoločenskú bezpečnosť.

Na konci 3. ročníka žiak chápe význam pohybu pre svoje zdravie a vníma pohyb ako každodennú súčasť svojho života. Žiak pozná a snaží sa zlepšovať úroveň svojej telesnej zdatnosti a pohybovej výkonnosti. Má nadobudnuté základné pohybové zručnosti, ktoré sú predpokladom pre rozvoj pohybovej gramotnosti. Chápe význam pravidiel v športe a snaží sa dodržiavať dohodnuté pravidlá v realizovaných pohybových a športových hrách, ktoré podpora jeho zmysel pre kolektívnosť a spolupatričnosť.

Na konci 5. ročníka žiak má osvojené nové športové zručnosti a dokáže ich aplikovať v pohybových a športových hrách. Vie rozpoznať nebezpečenstvo návykových látok a ich negatívny vplyv na zdravie človeka. Vníma šport ako prostriedok podpory sociálnych zručností a morálneho správania a dokáže primerane veku reagovať v krízových situáciách ohrozujúcich zdravie. Žiak dokáže poskytnúť prvú pomoc na veku primeranej úrovni.

Na konci 9. ročníka žiak pozná a aplikuje pohybové a športové aktivity, ktoré sú prospešné pre jeho zdravie s ohľadom na svoje vlastné dispozície. Vie využívať moderné technológie pre podporu rozvoja svojej telesnej zdatnosti a udržanie svojej zdravej telesnej hmotnosti. Dokáže ohodnotiť svoju úroveň telesnej zdatnosti a navrhnúť vhodný pohybový program pre jej rozvoj. Vie sa orientovať v oblasti športu, identifikovať problémy súvisiace s dopingom a návykovými látkami a ich dopadom na zdravie. Dokáže rozpoznať jednotlivé krízové situácie, adekvátne zareagovať v prípade ohrozenia bezpečnosti zdravia a života, vie využiť nadobudnuté vedomosti a zručnosti pre poskytnutie prvej pomoci.

Umelecká gramotnosť

Charakteristika gramotnosti

- schopnosť vnímať, prijímať, chápať, interpretovať a vyjadrovať sa prostredníctvom rôznych druhov a foriem umenia,
- vyjadriť autentický vzťah k umeniu,
- porozumieť hodnote umenia vo vzťahu k sebe i spoločnosti,
- poznávať a poznať artefakty jednotlivých druhov umenia, vyjadrovať sa ich prostriedkami,
- prežívať a reagovať na produkty vytvárané na princípoch umeleckej tvorby,
- formovať individuálne postoje a hodnotové preferencie v oblasti umenia a kultúry,
- aplikovať tvorivosť, ktorá mu umožňuje prenášať umelecké spôsobilosti aj do iných vzdelávacích oblastí, prostredí a kontextov.

Postojový rámeč

- chápať spoločenské poslanie umenia a kultúry, ako súčasť identity a hodnôt každej spoločnosti v kultúrnom aj historickom kontexte,
- porozumieť hodnote umenia pre seba aj spoločnosť, prezentovať individuálne postoje a hodnotové preferencie v oblasti umenia a kultúry,
- slobodne prejavovať a uplatňovať rozvinutú umeleckú gramotnosť pri napĺňaní osobných kultúrnych potrieb a životných cieľov samostatným zmocňovaním sa rôznych podôb umenia v oblasti produkcie, percepcie, komunikácie, vyjadrovania aj integrácie s inými druhmi umenia,
- prejavovať vzťah ku svetovej kultúre, kultúre vlastného národa, regiónu, k tradičným hodnotám vlastnej kultúry a k folklóru, reálny pozitívny vzťah a empatiu k ostatným kultúram a sociálnym skupinám,
- uplatňovať tvorivosť pri učení, sebavyjadrovaní a prezentovaní rôznych podôb umenia.

Obsahový rámeč

- poznať spôsoby tvorby hudby a výtvarného umenia, ich prezentácie a performancie v individuálnej aj kolektívnej podobe, percepcia, prežívanie, reflexia aj hodnotenie,

- orientovať sa v umeleckej tvorbe minulosti i v jej súčasných podobách, v slovenskom aj svetovom kontexte, v umeleckej tvorbe regiónu, etnika, sociálnych skupín,
- aplikovať pojmy, javy a vzťahy z oblasti umeleckej tvorby, teórie, histórie a estetiky,
- chápať a osvojovať si špecifické vyjadrovacie prostriedky, spôsoby umeleckého vyjadrenia a stvárnenia, médiá, nástroje, techniky, formy, druhy, žánre, štýly, obdobia hudobného a výtvarného umenia, architektúry, dizajnu a audiovizuálneho umenia.

Procesuálny rámec

- byť flexibilný, tvorivý, kooperovať, byť empatický, schopný sebareflexie aj zodpovedného konania pri tvorbe, prijímaní, vyjadrovaní a integrácii rôznych druhov umenia vo vlastnej societe aj spoločnosti,
- uplatňovať základné spôsobilosti (schopnosti, zručnosti a návyky) oblasti tvorby, prijímania, verbálneho, vizuálneho, pohybového a dramatického vyjadrovania, rôznymi spôsobmi, prístupmi, prejavmi a prezentáciami,
- využívať umenie ako prostriedok interkultúrnej komunikácie a vzájomného porozumenia,
- objavovanie, experimentovanie, sebvýjadrovanie a sebaopoznávanie prostredníctvom činnostného vyučovania,
- vytvárať, prezentovať, reflektovať a integrovať vlastné tvorivé artefakty a produkty v oblasti umeleckej tvorby, kultivovať schopnosť vnímať (počúvať, vidieť) a interpretovať umelecké dielo s porozumením a s citovým zážitkom.

Na konci 3. ročníka žiak pozná základné umelecké výrazové prostriedky a spontánne reaguje na umelecké podnety sprostredkované učiteľom. Žiak postupne objavuje zákonitosti vzniku a existencie hudobného a výtvarného umenia, elementárne podoby produkcie, percepcie, vyjadrovania a stvárňovania hudby a výtvarného umenia.

Na konci 5. ročníka žiak cieľavedome rozpoznáva možnosti umeleckých výrazových prostriedkov, dokáže ich uplatňovať v reakcii na podnety sprostredkované učiteľom. Zvláda základy gramotnosti, dokáže pomenovať, hudbou a výtvarne vyjadriť, interpretovať a elementárne hodnotiť vlastné prijímanie hudby a výtvarného umenia. Žiak prejavuje tvorivosť, hravosť a otvorenosť k spoznávaniu hudobného a výtvarného umenia, schopnosť uvedomelého vnímania a interpretácie umeleckých prejavov rôznej povahy.

Na konci 9. ročníka žiak uplatňuje rozvinutú gramotnosť, ktorá sa prejavuje ako schopnosť zmysluplnej reakcie prostredníctvom umeleckých výrazových prostriedkov na podnety sprostredkované učiteľom a podnety zvolené samotným žiakom. Žiak prejavuje tvorivosť, otvorenosť spoznávaniu hudobného a výtvarného umenia, sám tvorí, vníma, reflektuje a prezentuje výsledky svojej tvorivej činnosti, analyzuje a hodnotí umelecké artefakty aj vlastné produkty umeleckej povahy, svoje hodnotenie zmysluplne argumentuje.

8. Prierezové gramotnosti

VYMEDZENIE GRAMOTNOSTI POSTOJOVÝ, OBSAHOVÝ A PROCESUÁLNY RÁMEC GRAMOTNOSTI

8.1 Vizuálna gramotnosť

- porozumieť vizuálnemu jazyku a využívať ho na špecifickú formu komunikácie, a to s uplatňovaním tvorivého a kritického myslenia,
- citlivo vnímať vizuálne podnety na úrovni každodennosti,
- orientovať sa vo svete vizuality a umenia,
- prejavovať estetickú otvorenosť vo vnímaní a prežívaní,
- rešpektovať a oceňovať rozmanité kultúrne prejavy.

Čitateľská gramotnosť

- porozumieť rôznym druhom textu, a to na viacerých úrovniach – od explicitných významov cez vyvodzovanie implicitných významov až po kritické hodnotenie textu,
- využiť získané informácie na učebné, komunikačné a sebarozvojové ciele,
- monitorovať vlastné porozumenie a využívať metakognitívne stratégie,
- osvojiť si stratégie porozumenia textu a tvoriť text.

Postojový rámec

- citlivo a otvorene vnímať vizuálne a textové podnety v každodennom živote,
- rešpektovať a oceňovať rozmanité kultúrne prejavy,
- reflektovať vlastné prežívanie vo svete vizuality a umenia,
- využiť získané informácie z textov a vizuálnych podnetov na sebarozvojové, učebné a komunikačné ciele.

Obsahový rámec

- porozumieť vizuálnemu jazyku a rôznym druhom textov od explicitných významov cez vyvodzovanie implicitných významov až po ich kritické hodnotenie.

Procesuálny rámec

- využívať vizuálny jazyk na komunikáciu s uplatňovaním tvorivého a kritického myslenia,
- osvojovať si stratégie porozumenia a tvorenia textu, a tým učenia sa z textu vôbec.

8.2 Digitálna gramotnosť

- sebaisto, kriticky a zodpovedne využívať digitálne technológie na vzdelávanie, prácu a účasť na dianí v spoločnosti,
- vstupovať do interakcií s digitálnymi technológiami - používať informácie a dáta, komunikovať, spolupracovať, používať médiá,
- tvoriť digitálny obsah (vrátane programovania),
- využívať digitálne technológie bezpečne (vrátane digitálnej pohody a kybernetickej bezpečnosti),
- rešpektovať duševné vlastníctvo,
- riešiť problémy a kriticky myslieť.

Postojový rámec

- správať sa eticky a zodpovedne v digitálnom prostredí,
- udržiavať a požadovať informačnú a kybernetickú bezpečnosť.

Obsahový rámec

- vyhľadávať, hodnotiť a spravovať dáta, informácie a digitálny obsah,
- tvoriť digitálny obsah (vrátane programovania),
- rozumieť autorskému právu, licencovaniu a duševnému vlastníctvu, ochrane zariadení, osobných dát a súkromia.

Procesuálny rámec

- efektívne a bezpečne používať digitálne technológie na riešenie problému alebo na vytvorenie digitálneho obsahu,
- komunikovať a spolupracovať pomocou digitálnych technológií, poskytovať informácie a digitálny obsah, využívať digitálne občianstvo,
- poznať netiketu a spravovať digitálnu identitu,
- tvorivo používať digitálne technológie.

8.3 Finančná gramotnosť

- využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti,
- vedieť reagovať na nové osobné udalosti a neustále sa meniace ekonomické prostredie s ohľadom na premenné veličiny, ako sú vek, rodinné zázemie, pracovné uplatnenie, kultúra, či miesto bydliska,
- finančne plánovať svoju budúcnosť a efektívne dlhodobo hospodáriť,
- analyzovať riziká a príležitosti a prijímať zodpovedné rozhodnutia, ktoré ovplyvňujú osobnú ekonomickú a finančnú situáciu,

- porozumieť princípom fungovania ekonomických vzťahov v spoločnosti.

Postojový rámec

- prijímať zodpovedné rozhodnutia, ktoré ovplyvňujú ekonomickú a finančnú situáciu jednotlivca a jeho blízkeho okolia a rozumieť ich dôsledkom,
- vnímať ekonomické možnosti rôznych skupín ľudí v závislosti od ich socioekonomického postavenia,
- reflektovať etický kontext ekonomického správania a rozhodovania jednotlivca v súlade s osobnými a spoločenskými hodnotami a potrebami.

Obsahový rámec

- poznať základné práva a povinnosti v ekonomických a finančných situáciách,
- poznať základné princípy súvisiace s hospodárením domácnosti (ľudské hodnoty, záujmy, vzťahy medzi potrebami a hodnotami),
- mať základný prehľad o finančných a bankových produktoch a vedieť ich porovnať (aj pomocou online nástrojov),
- poznať práva a povinnosti v rôznych socioekonomických jednotkách (rodina, práca, štát),
- poznať princípy fungovania ekonomických vzťahov v spoločnosti,
- poznať inštitúcie tvoriace finančný systém a ich úlohy a funkcie.

Procesuálny rámec

- analyzovať riziká a príležitosti, ktoré ovplyvňujú ekonomickú a finančnú situáciu jednotlivca a jeho blízkeho okolia,
- finančne plánovať svoju budúcnosť a efektívne hospodárenie.

8.4 Občianska gramotnosť

- poznať a aktívne využívať stratégie aktívneho občianstva za účelom pozitívnych zmien vo svojich komunitách,
- byť informovaný, rozumieť procesom a vedieť ako uplatňovať občianske práva a povinnosti na miestnej, štátnej, národnej a globálnej úrovni v súlade s ľudskými právami a princípmi demokracie,
- orientovať sa v kultúrno-spoločenských reáliách svojho okolia, nadobudnúť a upevňovať svoju lokálnu a regionálnu identitu, ktorá je oporným bodom kultúrnej identity a predpokladom zdravej formy patriotizmu.

8.5 Mediálna gramotnosť

- prejavovať kritický a rozlišujúci postoj k médiám,
- interpretovať informácie a mediálne obsahy,

- eticky a korektne sa mediálne prezentovať,
- odhaľovať manipulatívne techniky a vyrovnávať sa s informačným preťažením a komercializáciou mediálneho prostredia.

8.6 Interkultúrna gramotnosť

- rešpektovať a oceňovať rozmanitosť vo svojom okolí,
- citlivo vnímať životnú realitu ľudí z rozmanitých kultúrnych a sociálnych prostredí,
- rozpoznávať a aktívne odmietat' diskriminačné správanie.

Postojový rámeč

- vnímať vlastnú jedinečnosť ako člena rozmanitých komunit a skupín,
- rešpektovať perspektívu "iných",
- vnímať kultúrne a spoločenské znaky a prvky, ktoré majú rozmanité skupiny spoločné,
- rozvíjať aktívne občianstvo a záujem o svoje okolie,
- precítiť hodnotu spravodlivosti a rovnosti vo vzťahu k sebe, k iným ľuďom a svetu,
- rozvíjať kritický a rozlišujúci postoj k médiám, vrátane sociálnych sietí a reklamy,
- eticky a zodpovedne sa správať v mediálnom prostredí, vrátane sociálnych sietí,
- vedome pracovať s vlastnými stereotypmi a predsudkami,
- rešpektovať a oceňovať rozmanitosť vo svojom okolí,
- citlivo vnímať životnú realitu a potreby ľudí z rozmanitých kultúrnych a sociálnych prostredí,
- vnímať a oceňovať hodnotu kultúrneho dedičstva.

Obsahový rámeč

- poznať rôzne stratégie aktívneho občianstva,
- poznať svoje občianske práva a povinnosti na miestnej, štátnej, národnej a globálnej úrovni,
- poznať lokálne a regionálne kultúrno-spoločenské reálie a históriu a ich význam pri budovaní vlastnej kultúrnej identity,
- orientovať sa v ľudských právach a princípoch demokracie a rozpoznať riziká v ich porušovaní vo vzťahu k životu jednotlivca a celej spoločnosti,
- poznať stratégie rešpektujúcej komunikácie a spolupráce,
- porozumieť významu a fungovaniu médií (vrátane sociálnych sietí) v každodennom živote,
- poznať vplyvy a faktory, ktoré spôsobujú nerovnosti v spoločnosti.

Procesuálny rámeč

- aktívne napomáhať pozitívnym zmenám vo svojom okolí,
- aktívne presadzovať rovnosť a spravodlivosť s dôrazom na rešpektovanie ľudských práv a uplatňovanie princípov demokracie,

- férovo sa správať a nenásilne komunikovať,
- vedome predchádzať diskriminačnému a ubližujúcemu správaniu a aktívne odmietať všetky formy diskriminácie,
- prispievať k tvorbe inkluzívneho prostredia a uplatňovať princíp rovnosti rešpektujúc sociálne a ekonomické zázemie, zdravotný stav, etnickú, kultúrnu, náboženskú príslušnosť, pôvod, svetonázor, pohlavie, sebaužívanie, identitu alebo iné charakteristiky,
- aktívne spoznávať spoločenstvo, v ktorom vyrastá, budovať a udržiavať medziľudské vzťahy v lokálnej komunite naprieč generačným spektrom,
- interpretovať informácie a mediálne obsahy a odhaľovať manipulatívne techniky.

8.7 Environmentálna gramotnosť

- spoznávať jednotlivé zložky životného prostredia, ako aj vzťahy, ktoré medzi nimi prebiehajú,
- rozvíjať pozitívny vzťah k životnému prostrediu a zvažovať, ktoré ľudské hodnoty a potreby (ne)prispievajú k ochrane životného prostredia a udržateľnosti,
- rozumieť príčinám a dôsledkom konkrétnych environmentálnych problémov, porovnávať a analyzovať ich riešenia, vrátane vlastného konania,
- poznať piliere udržateľnosti a uvedomovať si závislosť ľudskej spoločnosti a ekonomiky od životného prostredia,
- prebrať zodpovednosť, osobne sa angažovať a spolupracovať v ochrane životného prostredia a presadzovaní udržateľnosti prostredníctvom aktivít primeraných veku.

Postojový rámeček

- vnímať hodnotu prírody a kvalitného životného prostredia vo vzťahu k všetkým formám života na Zemi,
- uvedomiť si potrebu starostlivosti o životné prostredie, vrátane prírodného a kultúrneho dedičstva a verejného priestoru a zaujať k nim aktívny postoj,
- zvažovať dôsledky svojho konania na udržateľnosť a kultivovať proenvironmentálne správanie s rešpektom pre rovnosť a spravodlivosť pre súčasné a budúce generácie.

Obsahový rámeček

- porozumieť základným princípom fungovania prírodných zložiek životného prostredia a vzťahov medzi nimi - od lokálnej po globálnu úroveň,
- identifikovať, ako konanie jednotlivca a spoločnosti ovplyvňuje fungovanie prírody – od lokálnej po globálnu úroveň,
- poznať svoje občianske práva a povinnosti ako aj vlastný potenciál pri ochrane a tvorbe životného prostredia a v presadzovaní udržateľnosti,

- identifikovať environmentálne problémy a konflikty vo svojom okolí a vo svete, porozumieť ich príčinám a dôsledkom, poznať príklady riešenia, analyzovať ich a navrhovať riešenia v rámci svojho konania.

Procesuálny rámec

- osvojiť si a aplikovať základné pravidlá, zručnosti a návyky pre správanie sa v prírode,
- zohľadňovať environmentálne aspekty v každodennom rozhodovaní a správať sa ako environmentálne uvedomelý spotrebiteľ,
- angažovať sa v prospech ochrany životného prostredia a udržateľnosti ako jednotlivca a v spolupráci s druhými na lokálnej a globálnej úrovni,
- navrhovať, realizovať a hodnotiť úspešnosť veku primeraných environmentálnych aktivít.

8.8 Sociálna a emocionálna gramotnosť

- prejavovať emocionálnu odolnosť, empatiu a sebauvedomenie,
- rozvíjať schopnosť spolupracovať, efektívne komunikovať a riešiť konflikty,
- bezpečným spôsobom prejavovať a regulovať svoje emócie, prejavovať porozumenie a pomáhať iným pri prežívaní ich emócií s prihliadnutím na uvedomenie si vlastných kapacít,
- plánovať svoju krátkodobú a dlhodobú budúcnosť v súlade so svojím rozvíjateľným potenciálom, potrebami a hranicami, prijímať zodpovedné rozhodnutia, ktoré ovplyvňujú životné smerovanie jednotlivca a jeho blízkeho okolia,
- vnímať vlastné (emocionálne) prežívanie ako rovnocenné s prežívaním iných,
- asertívne ale ohľaduplne obhajovať a dosahovať svoje ciele v komunikácii,
- efektívne spolupracovať v homogénnych ako aj rozmanitých tímoch, predchádzať konfliktom, reálne konflikty riešiť nenásilnými spôsobmi,
- definovať vlastné hodnoty vo vzťahoch a konať zodpovedne rešpektujúc práva a slobody iných,
- utvárať svoju osobnú integritu a identitu vo vzťahu k hodnotovým princípom, aj k témam intimity a sexuality,
- analyzovať riziká a príležitosti a prijímať zodpovedné rozhodnutia, ktoré ovplyvňujú osobný život, vzťahy a zdravie,
- rozlišovať rôzne druhy vzťahov, rôzne prejavy správania v nich, utvárať ich a s rešpektom k sebe a iným v nich fungovať.

Postojový rámec

- uvedomovať si emócie ako súčasť vlastného prežívania a potrebu ich identifikácie a vhodného vyjadrovania,
- prejavovať záujem o prežívanie druhých ľudí,

- uvedomovať si vlastný rozvíjateľný potenciál a potrebu plánovania budúcnosti,
- oceňovať otvorenú rešpektujúcu komunikáciu, predchádzanie konfliktom a v prípade ich vzniku hľadať konštruktívne a nenásilné spôsoby riešenia,
- uvedomovať si potrebu sebazpoznávania a sebareflexie pre vlastný rozvoj a rast,
- konať zodpovedne s ohľadom na práva a slobody iných,
- utvárať si svoju identitu a osobnú integritu vo vzťahu k hodnotovým princípom, aj témam intimity a sexuality,
- rešpektovať rozmanitosť druhých.

Obsahový rámec

- identifikovať a vyjadrovať emócie;
- hodnotiť silné a slabé stránky osobnosti a možnosti vlastného sebarozvoja, sebauplatňovania a osobnostného rastu,
- rozpoznávať stratégie asertívnej a rešpektujúcej komunikácie, konštruktívneho riešenia konfliktov,
- analyzovať chyby a postupy riešení,
- poznať rozmanité spôsoby učenia sa a získavania informácií,
- integrovať spoločenské a vlastné hodnoty do vzťahov k sebe a druhým aj v otázkach osobnej integrity, intimity a sexuality.

Procesuálny rámec

- rozpoznávať emócie a vyjadrovať ich v rozličných situáciách u seba a iných,
- uplatňovať stratégie ochrany, pomoci a podpory osobnej integrity a integrity druhých,
- plánovať vlastnú budúcnosť,
- počúvať a zohľadňovať názory a potreby druhých, hľadať a rešpektovať konsenzus, konštruktívne riešenie problémov,
- rešpektovať súhlas a nesúhlas druhých,
- aplikovať rôzne postupy pri samostatnom učení sa a prekonávaní prekážok,
- formulovať argumenty v diskusiách, identifikovať rozpor či nekonzistentnosť v analýzach,
- rozpoznávať a vyhodnocovať alternatívne riešenia rôznych prístupov a postupov pri riešení problémov.

Náplň prierezových gramotností uskutočňujeme aj formou besied, prednášok podľa vhodných ponúk a objednávok a prostredníctvom vlastných školských projektov.

Prierezové témy sú zapracované v tematických plánoch učiteľov jednotlivých predmetov a daných ročníkov a sú uvedené aj v učebných osnovách jednotlivých predmetov tohto ŠkVP.

9. Absolventská záverečná práca žiakov 9.ročníka

Absolventská záverečná práca žiakov 9.ročníka- každý žiak vypracuje a odprezentuje svoju záverečnú prácu, ktorej tému si sám vyberie z prierezových tém.

Absolventské práce sú pre žiaka príležitosťou nájsť prepojenie jednotlivých poznatkov a zručností s vlastnými možnosťami. Sú príležitosťou plánovať a zažiť osobný úspech, uvedomiť si, že úspech môže dosiahnuť každý. Absolventská práca je jednou z foriem overenia zručností, schopností a vedomostí žiakov končiacich základné vzdelávanie. Jej cieľom nie je zhromažďovanie čo najväčšieho počtu konkrétnych informácií, ale prezentácia osobnosti žiaka a jeho kompetencií.

Cieľ vypracovania absolventskej práce:

Žiak by mal vypracovaním absolventskej práce preukázať tieto schopnosti a zručnosti:

- schopnosť dlhodobejšej samostatnej a systematickej práce
- schopnosť vyhľadávania a spracovania informácií
- schopnosť prepojiť učivo viacerých vyučovacích predmetov a nájsť súvislosti
- schopnosť napísať vlastnú úvahu na danú tému
- schopnosť grafického, prípadne výtvarného, alebo technického spracovania témy
- schopnosť praktickej práce na PC- napísať a upraviť text, vytvoriť prezentáciu
- svoju prácu prezentovať

Priebeh spracovania absolventských prác

Tému si žiaci zvolia sami, alebo po konzultácii s vybranými vyučujúcim. Každá téma bude mať stanoveného konzultanta z vyučujúcich, na ktorého sa budú žiaci obracať v priebehu spracovávania absolventskej práce s žiadosťou o radu a pomoc, a u ktorého absolvujú minimálne dve povinné konzultácie. Pre spracovanie absolventskej práce môžu žiaci po dohode využívať technické i materiálne vybavenie školy (počítače, tlačiarne, kopírky, papiere).

Hodnotenie:

Práce bude posudzovať komisia zložená z učiteľov. Posudzovať ju bude na základe prečítania práce a ústnej prezentácie žiaka. Práce vyhovujúce základným požiadavkám budú hodnotené 3 stupňami- vynikajúca, veľmi dobrá, postačujúca. Najlepšie práce budú odmenené. Okrem tohto hodnotenia bude žiak klasifikovaný známku (1- 5) aj v predmete slovenský jazyk a literatúra (za slohovú zložku práce) a v príslušnom predmete- podľa zamerania práce (za odborné spracovanie informácií).

Kritériá hodnotenia:

- vecná správnosť
- obsah vlastných myšlienok
- využitie viacerých informačných zdrojov
- nápaditosť a originalita spracovania
- grafická úprava
- gramatická a štylistická úroveň

Časový harmonogram:

- do konca januára daného školského roka- každý žiak si vyberie tému práce a odovzdá podpísanú prihlášku (žiak a zákonný zástupca)
- február- máj- tvorba práce pod vedením konzultanta
- máj- projektový týždeň
- odovzdanie práce a prezentácie triednemu učiteľovi
- jún- prezentácia práce pred verejnosťou

Kritériá pre spracovanie absolventskej práce:

- práca bude spracovaná na počítači v textovom editore
- rozsah práce je min. 3- 5 strán textu formátu A4- jednostranná tlač
- do rozsahu práce sa nezahŕňa: titulná strana, prílohy, zoznam použitej literatúry a ďalších zdrojov
- titulná strana práce a prezentácie bude jednotná, šablóny budú k dispozícii na stránke školy
- prácu treba odovzdať v jednom exemplári
- strany a číslovanie:
 - titulná strana (šablóna)
 - vlastný text
 - záver
 - použitá literatúra, zdroje
- Formát
 - nadpisy a ostatný text práce musí byť napísaný písmom Times New Roman
 - veľkosť písma 12, nadpisy tučné veľkosť 14
 - riadkovanie 1,5
 - zarovnanie na obidve strany
 - okraje:
 - horný 2,5 cm,
 - dolný 2,5 cm,
 - ľavý 3 cm,

- pravý 2 cm.
- nadpisy centrovať na stred. Nadpisy oddeľujeme od ostatného textu medzerou

Hodnotí sa v rozmedzí 1- 10 bodov podľa týchto kritérií na pripravený formulár:

1. Formálne spracovanie práce	max.10 bodov
2. Štylistická a jazyková úroveň práce	max.10 bodov
3. Estetická úroveň práce	max.10 bodov
4. Obsahová úroveň práce	max.10 bodov
5. Význam práce	max.10 bodov
6. Celková úroveň práce	max.10 bodov
7. <u>Prezentácia</u>	<u>max.10 bodov</u>
Spolu	max.70 bodov

Na základe počtu bodov a stanoveného rozmedzia môže byť dosiahnutá úroveň:

1. Vynikajúca úroveň: 70- 60 bodov
2. Veľmi dobrá úroveň: 59- 29 bodov
3. Postačujúca úroveň: 29 bodov

Priebeh obhajoby absolventských prác:

Predstavenie absolventskej práce prostredníctvom prezentácie.

Obsah prezentácie:

- Voľba témy a dôvod voľby
- Spracovanie
- Stručné priblíženie obsahu práce
- Význam práce

II. Všeobecná charakteristika školy

1. Veľkosť školy

Základná škola s materskou školou je plnoorganizovaná škola s právnou subjektivitou. Zriaďovateľom je obec Brehy. Základná škola i materská škola sa nachádzajú v centre obce. Základná škola má deväť postupných ročníkov. Prvý stupeň tvorí šesť tried (1.-5. ročník), druhý stupeň tvoria štyri triedy (6.- 9. ročník). Súčasťou školy je školský klub detí, materská škola, zariadenie školského stravovania a školská knižnica. Sídli na Brehy 422. Má v priemere okolo 180 žiakov ZŠ a 40 detí MŠ. V ŠKD sú tri oddelenia. Sú v nich zaradení žiaci prvého stupňa. V školskej jedálni sa stravujú žiaci a zamestnanci základnej školy. Stravu poskytujeme aj cudzím stravníkom – dôchodcom. Škola dáva priestor aj žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami - žiakom so zdravotným znevýhodnením a žiakom s nadaním. Škola poskytuje podporné opatrenia všetkým žiakom bez rozdielu, s osobitým zreteľom na žiakov s rizikovým vývinom.

2. Charakteristika žiakov

Škola je spádovou školou pre obec Brehy a Rudno nad Hronom. Školu navštevujú aj žiaci z neďalekého mesta Nová Baňa, obce Tekovská Breznica, Veľká Lehota, Malá Lehota. Najväčší počet tvoria žiaci z Brehov a Rudna nad Hronom, zvyšok tvoria žiaci z okolitých obcí. Každoročne pribúdajú žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a žiaci vyžadujúci podporné opatrenia zo strany školy. So vzdelávaním žiakov so ŠVVP máme pomerne dobré skúsenosti vďaka dobrej spolupráci s CPP v Žarnovici. Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami má podľa potreby vypracovaný individuálny vzdelávací program, na ktorom participujú triedni učitelia, vyučujúci jednotlivých predmetov, školská psychologička, výchovná poradkyňa, školská špeciálna pedagogička a špeciálna pedagogička z CPP Žarnovica. Čoraz častejšie sa však opierame len o tento inkluzívny ŠkVP (bez potreby vypracovania osobitného IVP), v ktorom je nastavená podpora všetkým žiakom našej školy.

3. Organizácia prijímacieho konania

Škola prijíma žiakov do 1. ročníka podľa ustanovenia zákona č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a podľa Všeobecného záväzného nariadenia obce Brehy.

Zápis detí do školy sa vykonáva v termíne od 1. apríla do 30. apríla, ktorý predchádza

začiatku školského roka, v ktorom má dieťa začať plniť školskú dochádzku. Zápis sa uskutočňuje formou diagnostikovania dieťaťa, ktoré pripravujú vyučujúce primárneho vzdelávania v spolupráci so školskou špeciálnou pedagogičkou. Na zápise sú osobne prítomné školská špeciálna pedagogička a školská psychologička. Zápisu sa zúčastňujú aj vyučujúce z materskej školy. Termín zápisu sa zverejňuje v budove školy, zverejnením v informačnom centre obce, vyhlásením v obecnom rozhlase, v Brežských novinách a na webovom sídle školy. V súlade s § 20 ods.4 školského zákona základná škola pri zápise žiaka vyžaduje tieto osobné údaje: meno a priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo, miesto narodenia, národnosť, štátnu príslušnosť a trvalé bydlisko dieťaťa a meno a priezvisko, trvalé bydlisko, telefónny a emailový kontakt zákonných zástupcov.

Zákonný zástupca vyplní elektronickú prihlášku na stránke školy. Tí, ktorí nemajú možnosť pripojiť sa na internet, vypisujú prihlášku v listinnej podobe priamo počas zápisu.

Výchova a vzdelávanie detí a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa uskutočňuje so súhlasom zákonných zástupcov po doručení správy z diagnostického vyšetrenia dieťaťa/žiaka.

Rozhodnutia, ktoré sa týkajú výchovy a vzdelávania, vydané podľa Správneho poriadku (okrem rozhodnutí o prijatí do ŠKD, ŠJ a o určení príspevku zákonného zástupcu na čiastočnú úhradu nákladov za poskytnutú starostlivosť v týchto zariadeniach) sa doručujú obom zákonným zástupcom dieťaťa. Ak je v podaní uvedená doručovacia adresa len jedného zákonného zástupcu, nepovažuje sa to za nedostatok podania. Ak je v podaní uvedená doručovacia adresa len jedného zákonného zástupcu, riaditeľka školy nie je povinná druhú doručovaciu adresu zisťovať a rozhodnutie sa doručuje len na známu doručovaciu adresu. Ak majú obaja zákonní zástupcovia rôznu doručovaciu adresu, rozhodnutie sa doručuje každému zákonnému zástupcovi osobitne.

Zákonní zástupcovia sa môžu dohodnúť, že písomnosti v správnom konaní podpisuje iba jeden zákonný zástupca a rozhodnutia podľa správneho poriadku sa doručujú iba jednému zákonnému zástupcovi, ak písomné vyhlásenie o tejto skutočnosti doručia riaditeľke školy.

4. Spolupráca s rodičmi a inými subjektmi

Rodičia dostávajú informácie o výsledkoch vzdelávania prostredníctvom elektronickej žiackej knižky, na triednych stretnutiach rodičov, prípadne osobne, či telefonicky, sú tiež o živote a činnosti školy informovaní prostredníctvom EduPage, webovej stránky školy a na sociálnych sieťach školy. Každý učiteľ má vytvorené konzultačné hodiny pre žiakov a ich rodičov. Tradične dvakrát do roka škola organizuje tvorivé dielne – na Vianoce a Veľkú noc.

V januári, februári organizujeme pre zlepšenie vzájomnej spolupráce rodiny a školy tzv. Rodičovský ples.

Rada školy má 11 členov, je zvolená podľa štatútu, stretáva sa spravidla 4-krát ročne, prípadne podľa potreby aj častejšie. Vedením školy je informovaná o činnosti školy, výsledkoch vzdelávania a zámeroch školy.

Škola spolupracuje s Obecným úradom v Brehoch aj v Rudne nad Hronom. Obec Brehy, ako zriaďovateľ školy, sa snaží pomáhať škole finančne, ale aj materiálne. O živote školy pedagógovia informujú aj cez obecné noviny.

Škola úzko spolupracuje s CPP v Žarnovici, toto centrum poskytuje služby najmä našim žiakom so špeciálnymi výchovno- vzdelávacími potrebami, ich rodičom, ale aj pedagogickým a odborným zamestnancom našej školy.

III. ŠKOLSKÝ UČEBNÝ PLÁN

Vzdelávacia oblasť	Zoznam vyučovacích predmetov	1. cyklus			2. cyklus			3. cyklus			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Jazyk a komunikácia	slovenský jazyk a literatúra	24			12 +1			19+ 3			
	cudzí jazyk	3+3			6			12			
	druhý cudzí jazyk							6			
Matematika a infor- matika	matematika	12 +2			8+2			17+ 2			
	informatika	1			2			3			
Človek a príroda	človek a príroda	3+1			4						
	biológia							1+1	2	1	1+1
	fyzika							2	1	2	1
	chémia								2	2	1
Človek a spoločnosť	človek a spoločnosť	3			5+1						
	občianska náuka							1	1	1	1
	geografia							1+1	1	1	1+1
	dejepis							1+1	1	1	2
	náboženská výchova nábo- ženstvo/etická výchova	3			2			4			
Človek a svet práce	človek a svet práce	3			2			4			
Umenie a kultúra	hudobná výchova	3			2			3			
	výtvarná výchova	3			2			4			
Zdravie a pohyb	telesná a športová výchova	6			4			8			
Sumár hodín (za cyklus bez disponibilných hodín)		64			49			103			
Voliteľné (disponibilné) hodiny		6			4			16			
Spolu za cyklus		70			53			119			
Časové dotácie v ročníkoch		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
		22	23	25	26	27	29	30	30	30	

V tejto časti ŠkVP nasledujú rámcové plány, podľa ktorých zabezpečujeme výchovu a vzdelávanie na našej škole v súlade v zmysle požiadaviek školského zákona.

Poznámky k učebnému plánu:

Pridané voliteľné hodiny v prvom cykle: 6

- Cudzí jazyk – Anglický jazyk (+ 3 hod.)
- Matematika (+2 hod.)
- Človek a príroda (+ 1 hod.)

Pridané voliteľné hodiny v druhom cykle: 4

- Slovenský jazyk a literatúru (+1 hod.)
- Matematika (+2 hod.)
- Človek a spoločnosť (+1 hod.)

Pridané voliteľné hodiny v treťom cykle: 16

- Slovenský jazyk a literatúru (+3 hod.)
- Matematika (+2 hod.)
- 2. cudzí jazyk (+ 6 hod.)
- Biológia (+2 hod.)
- Dejepis (+1 hod.)
- Geografia (+2 hod.)

Počet vyučovacích hodín v jednotlivých ročníkoch a predmetoch určujú rámcové učebné plány školského vzdelávacieho programu.

Charakteristiky jednotlivých vzdelávacích oblastí sú uvedené v Štátnom vzdelávacom programe. V tomto školskom roku sme zapojení v experimentálnom overovaní ŠVP.

Charakteristiky jednotlivých predmetov sú súčasťou upravených cieľov a obsahu vzdelávania vymedzujúcich povinný obsah výchovy a vzdelávania v základných školách.

Vyučovacia hodina trvá 45 minút, realizujeme aj blokové vyučovanie, kde sa spája viac vyučovacích hodín do bloku.

Anglický jazyk sa vyučuje od 1. ročníka.

Francúzsky a nemecký jazyk sa vyučuje od 7. ročníka.

Regionálna výchova sa vyučuje v 1. ročníku.

Informatika sa vyučuje od 3 ročníka.

Telesná a športová výchova sa v 1. až 4. ročníku a v 9. ročníku vyučuje pre chlapcov a dievčatá spoločne.

Voliteľné hodiny škola využije na rozšírenie a prehĺbenie obsahu učiva predmetov zaradených do ŠkVP a na zvýšenie časovej dotácie bez rozšírenia obsahu učiva predmetov zaradených do ŠkVP.

V predmete **telesná a športová výchova** sa triedy v druhom a treťom cykle delia alebo spájajú na skupiny chlapcov a skupiny dievčat. Na tento predmet máme spojené dievčatá 5. – 6. ročník v jednej skupine, 7. a 8. ročník v druhej skupine. Chlapcov máme tiež spojených 5.- 6. ročník v jednej skupine a 7. a 8. ročník v druhej skupine.

Vyučovanie povinne voliteľného predmetu **náboženská výchova alebo etická výchova** – na NBV ako i na ETV sa spájajú ročníky do skupín. NBV je jedna skupina spojený 6. a 7. ročník. Samostatne sa NBV vyučuje v 1., 2., 3., 4., 5., 8., 9. ročníku. Na ETV sa spája 1. až 3. ročník, druhá skupina 2., 4. a 5. ročník, tretia skupina 6. a 7. ročník a štvrtá skupina 8. a 9. ročník. Počas školského roka nemôže žiak prestúpiť z povinne voliteľného predmetu náboženská výchova na povinne voliteľný predmet etická výchova a opačne.

Tieto vyučovacie hodiny sa využívajú na rozvoj kompetencií: osvojenie si vedomostí a nadobudnutých kompetencií, ktoré umožnia žiakom vzdelávať sa po celý život a zaujať aktívne miesto v ekonomickom, sociálnom a kultúrnom živote; zaručenie rovnakých šancí sociálnej emancipácie pre všetkých žiakov.

V navýšených hodinách využívame nové metódy a formy vzdelávania a venujeme sa aj projektovému vyučovaniu.

IV. Učebné osnovy

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušné predmety v ročníkoch, jednotlivých cykloch. Nerozširujeme obsah, ale meníme kvalitu vybraných výkonov vzdelávacieho štandardu.

Prílohy

Príloha A: Počty tried podľa ročníkov, počet žiakov a triedni učitelia

Samostatný dokument

Príloha B: Učebné osnovy

Samostatný dokument

Príloha C: Systém hodnotenia žiakov ZŠ s MŠ Brehy na školský rok 2023/2024

Samostatný dokument

Príloha D: Skratky prierezových gramotností

Samostatný dokument

Prerokovanie v pedagogickej rade a v rade školy:

Pedagogická rada	Rada školy
01.09. 2008	01.10. 2008
01.09. 2015	09.10. 2015
05.09. 2016	05.10. 2016
04.09. 2017	04.10. 2017
03.09. 2018	03.10. 2018
02.09. 2019	01.10. 2019
02.09. 2020	08.10.2020
02.09. 2021	01.10.2021
05.09.2022	30.09.2022
04.09.2023	03.10.2023